

Nr 289.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till kammarrätten för budgetåret 1942/43, m. m.; given Stockholms slott den 24 april 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 april 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anför:

I. Inledning.

Nu gällande instruktion för kammarrätten är utfärdad den 18 december 1925 (nr 521). Ändringar i densamma ha vidtagits genom kungörelserna 493/1926, 103/1929, 536/1935, 359/1937, 453/1939 och 852/1939.

Jämlikt § 2 i instruktionen har kammarrätten den 11 mars 1926 utfärdat arbetsordning för ämbetsverket, i vilken ändringar vidtagits genom beslut den 26 september 1929 och den 5 november 1937.

Handläggningen i kammarrätten av mål angående fastighetstaxering och virkestaxering sker, jämlikt 126 § taxeringsförordningen och den med stöd av dess 3 mom. utfärdade kungörelsen 104/1929, ändrad genom kungörelsen 83/1930, å en särskild avdelning inom ämbetsverket (fastighetstaxeringsav-

delningen). För denna avdelning gälla i viss mån avvikande föreskrifter beträffande målens handläggning, varför för densamma utfärdats en särskild arbetsordning den 26 september 1929, ändrad den 22 maj 1930.

Frågan om ändrad organisation av kammarrätten har länge stått på dagordningen. Särskilt har den tilldragit sig uppmärksamhet som en del av det större problemet om möjligheterna att nå en snabbare handläggning av beskattningsmålen.

Riksdagen har vid flera tillfällen behandlat detta spörsmål. Här må erinras om att riksdagen i skrivelse den 14 juni 1940 (nr 388) i anledning av riksdagens år 1939 församlade revisorers berättelse under punkten 4 framhållit vikten av att en utredning rörande organisationen och formerna för arbetet i kammarrätten komme till stånd. Denna borde omfatta även länsstyrelserna och förhållanden utom dessa ämbetsverk, i den mån dessa förhållanden kunde verka fördröjande på processen i kammarrätten. I sitt av riksdagen godkända betänkande nr 24 har sedermera bevillningsutskottet vid 1941 års riksdag understrukit önskvärldheten av att en utredning om kammarrättens organisation snarast möjligt igångsattes. I anledning av vissa synpunkter, som kammarrätten framfört i yttrande över i ämnet väckta motioner, fann utskottet lämpligt att — därest detta under utredningens gång skulle visa sig erforderligt för att åstadkomma en snabbare handläggning av besvärsmålen — jämväl beskattningsnämndernas verksamhet upptoges till omprövning.

Frågan om beskattningsmyndigheternas organisation har nu från angivna utgångspunkter upptagits till utredning genom särskilda sakkunniga. Dessa, som tillkallats jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 september 1941, äro presidenten N. J. E. Quensel, ordförande, ledamoten av riksdagens första kammare G. I. Anderson i Arboga, kammarrättsrådet S. Norrman, landskamreraren A. T. Rietz, ledamoten av riksdagens första kammare, t. f. underståthållaren K. G. A. Sandström samt ingenjören S. Wallin, Norrviken. De sakkunniga ha antagit benämningen beskattningsorganisationssakkunniga.

De sakkunniga avgåvo den 11 november 1941 förslag till vissa provisoriska åtgärder i syfte att under år 1942 stärka det för den årliga taxeringen grundläggande arbete, som utföres inom taxeringsnämnderna. Förslaget, vilket i propositionerna nr 350 och 351 underställdes 1941 års riksdag under dess höstsession, bifölls av riksdagen (skr. nr 517 och 524).

Jämsides med det alltjämt fortgående arbetet med undersökningar för genomförandet av en omorganisation av beskattningsnämnderna ha de sakkunniga verkställt utredning rörande behovet av omorganisation av kammarrätten. Med skrivelse den 16 mars 1942 ha de sakkunniga avgivit betänkande med förslag i sistnämnda avseende (SOU 1942: 18).

Betänkandet innehåller, förutom de sakkunnigas omorganisationsförslag, en ingående redogörelse dels för kammarrättens nuvarande organisation och arbetsformer dels ock för tidigare inom kammarrätten vidtagna organisatoriska åtgärder samt icke genomförda förslag därtill. Beträffande dessa förhål-

landen torde — i den mån icke i det följande uppgifter lämnas beträffande ämbetsverkets nuvarande organisation och arbetsformer — få hänvisas till betänkandet.

Efter remisser ha utlåtanden över de sakkunnigas betänkande avgivits av statskontoret, kammarrätten och allmänna lönenämnden. Därjämte har kammarrättens personalförening i en till Kungl. Maj:t ställd skrift framställt vissa önskemål beträffande befattningshavarnas lönegradsplacering.

De sakkunniga anföra inledningsvis, att de under sitt arbete trots sig finna, att betydande brister vidlåda den nuvarande organisationen av beskattningsnämnderna, främst provningsnämnderna. Genom skapandet av en fastare organisation för dessa skulle man råda bot för den nuvarande lösligheten i arbetsformerna och ernå, att beskattningsmålen redan på provningsnämndsstadiet bleve underkastade en verklig domstolsbehandling.

De anmärkningar, som framställts rörande tidsutdräkten med beskattningsmålen avgörande inom kammarrätten, ha de sakkunniga funnit berättigade. Missförhållandena härutinnan kunde icke väntas bli helt avhjälpta genom den nedgång i antalet till kammarrätten inkommande beskattningsmål, vilken kunde komma att inträda såsom en följd av en eventuell omorganisation av beskattningsnämnderna, utan vore i viss mån föranledda av brister i kammarrättens organisation. Då denna jämväl ur andra synpunkter vore mindre tillfredsställande, ha de sakkunniga funnit en omorganisation av ämbetsverket motiverad.

De sakkunniga ha eftersträvat att åstadkomma ökad snabbhet vid målen avgörande under iakttagande av att rättssäkerheten och den enhetliga rättstillämpningen inom kammarrätten bevarades och i viss mån stärktes. Någon förändring av kammarrättens egenskap av kollegial administrativ domstol skulle icke föranledas härav, utan förslaget åsyftade allenast sådan ändrad organisation som betingades av vissa förändringar av ämbetsverkets arbetsformer.

Det uppställda målet ha de sakkunniga velat nå i främsta rummet genom att föreslå upprättande inom kammarrätten av ett antal fast organiserade divisioner, inrättande å varje division av en ordförandebefattning med uppgift för befattningens innehavare att leda arbetet å divisionen, inrättande av flera befattningar såsom föredragande utan rösträtt i syfte att främja utbildningen av ledamotsaspiranter och rekryteringen till ledamotsbefattningarna inom kammarrätten, införande av enhetliga bestämmelser om sammansättningen av de dömande avdelningarna, kammarrättens förstärkning med sakkunniga i bokföring och balansteknik samt i frågor om uppskattning av inkomst av skog, införande av viss begränsning av de särskilda ledamöternas å fastighetstaxeringsavdelningen deltagande i målen handläggning, avskaffande av systemet med ledamöternas underskrivande av de inläggande utslagen och införande i stället å alla avdelningar inom kammarrätten av det nu å fastighetstaxeringsavdelningen tillämpade systemet med enbart protokoll samt ökning av den lägre biträdespersonalen. Härjämte ha de sakkun-

niga föreslagit en del mindre, av de huvudsakliga reformförslagen beroende eller därmed sammanhängande förändringar inom kammarrätten.

De sakkunniga ha även funnit anledning ingå på vissa frågor om inrättande av nya befattningar och om ändrade lönegradsplaceringar för befattningshavare vid ämbetsverket.

II. Kammarrättens arbetsbalans m. m.

I syfte att belysa tillströmningen av mål till kammarrätten och tidsutdräkten med deras avgörande ha de sakkunniga låtit upprätta vissa tabeller, vilka torde få såsom bilagor fogas vid statsrådsprotokollet. Tabellerna utvisa *dels*, med specifikation beträffande olika slag av mål, arbetsmaterialets omfattning inom kammarrätten under åren 1908—1940 (*Bilaga A*), *dels* mera summariskt arbetsbalansen inom kammarrätten under åren 1875—1940 (*Bilaga B*), *dels* vilka år och till vilket antal varje år de under åren 1935—1937 inkomna målen och ärendena blivit av kammarrätten avgjorda (*Bilaga C*), *dels* ock vilka år och till vilket antal varje år vid 1940 års utgång inneliggande mål och ärenden inkommit till kammarrätten (*Bilaga D*).

Av bil. A framgår, att arbetsbalansen vid 1940 års utgång visserligen högst väsentligt nedbringats men dock befinner sig vid en höjd, som överstiger vad som kan betraktas såsom normalt och för arbetets jämna gång erforderlig. Tabellen synes också visa, hurusom varje mera betydande ändring av lagstiftningen inom kammarrättens verksamhetsområde föranleder ökning av balansen oavgjorda mål inom kammarrätten.

Bil. C och bil. D visa, att det dröjer tre år, innan huvudparten av de under ett visst år till kammarrätten inkomna målen blivit av kammarrätten avgjord samt att det dröjer ända upp till fem år, innan utslag i alla under året inkomna mål blivit meddelade. Visserligen förefaller utvecklingen ha gått i fördelaktig riktning, i det att målen under senare år ha avgjorts vid en tidigare tidpunkt än förr, men dröjsmålet med deras avgörande måste dock ytterligare förkortas.

Lagstiftningen om krigskonjunkturskatt år 1940 och år 1941 kommer att högst väsentligt öka kammarrättens arbetsbörda. Enligt vad de sakkunniga upplysa ha besvär hos kammarrätten anförts angående 1940 års taxering till krigskonjunkturskatt i 515 fall och angående 1941 års taxering till sådan skatt i 2,440 fall. Av dessa mål ha hittills endast ett obetydligt antal avgjorts. Denna ökning av ämbetsverkets arbetsbörda är givetvis ägnad att bromsa det pågående avarbetandet av balansen. Detsamma gäller de talrika mål till vilka omsättningsskatten kan väntas ge anledning. Vidare bör uppmärksammas, att den allmänna fastighetstaxeringen — vilken normalt skulle ha ägt rum under år 1943 — varje gång medför en stark ökning av kammarrättens arbetsbörda. Fastighetstaxeringen har genom beslut av 1941 års riksdag under dess höstsession uppskjutits till år 1944 och slutlig ställning till frågan om tidpunkten för densamma har ännu icke tagits. Vid uppdra-

gandet av riktlinjerna för ämbetsverkets organisation måste uppenbarligen hänsyn tagas även till det icke obetydliga antal fastighetstaxeringsmål, som regelbundet inkommer till kammarrätten åren efter en allmän fastighetstaxering.

Kammarrättens stora arbetsbörd är enligt de sakkunniga i viss mån beroende på den bristfälliga organisationen av beskattningsnämnderna. I denna fråga anföres:

Under sitt arbete ha de sakkunniga trots sig finna, att betydande brister vidlåda den nuvarande organisationen av beskattningsnämnderna. Detta gäller icke blott taxeringsnämnderna utan även och kanske främst prövningsnämnderna. Taxeringsnämnderna ha hittills varit så gott som undantagslöst lokalt betonade, vilket medfört att likartade beskattningsfrågor icke alltid blivit behandlade efter enhetliga grunder. Genom den provisoriska lagstiftning — kungl. förordningen den 30 december 1941 (nr 991) med särskilda bestämmelser rörande taxeringsförfarandet år 1942 — som på de sakkunnigas initiativ blivit genomförd, har emellertid bestämts, att vissa grupper av skattskyldiga inom varje län skola år 1942 sammanföras till en eller flera särskilda taxeringsnämnder. Det är de sakkunnigas förhoppning, att det på denna väg, på vilken det är de sakkunnigas avsikt att fortsätta, skall kunna redan i första instans åstadkommas en mera likformig och rättvis taxering än hittills varit fallet. Vad prövningsnämnderna angår, synes i främsta rummet den anmärkningen kunna riktas mot desamma, att de på grund av löslighet i arbetsformerna icke fylla kraven å en verklig instans i beskattningsprocessen. Även den starka begränsningen av den tid, varunder de ordinarie prövningsnämnderna arbeta, medverkar till att omöjliggöra en sådan prövning av anförda besvär och i övrigt en sådan granskning av taxeringsnämndernas arbete, som man bör kunna fordra av en mellaninstans. I syfte att råda bot på prövningsnämndernas bristfälliga organisation och arbetsformer ha de sakkunniga utarbetat preliminärt förslag till sådan reformering av prövningsnämnderna, att beskattningsmålen redan på prövningsnämndsstadiet bleve underkastade en verklig domstolsbehandling. Det är de sakkunnigas förhoppning, att den strida ström av mål, som — enligt vad bil. A och B visa — årligen, om också med växlande styrka, kommer från beskattningsnämnderna till kammarrätten, skulle kunna i någon mån dämpas upp genom de av de sakkunniga planerade reformerna inom taxeringsorganisationen.

I gällande regler om vilka mål, som i sista instans avgöras av kammarrätten och i vilka talan över kammarrättens utslag må föras hos regeringsrätten, ha de sakkunniga i det föreliggande förslaget icke förordnat någon ändring. De nuvarande bristerna i prövningsnämndernas organisation och arbetsformer föranleda nämligen, att beskattningsmålen inkomma till kammarrätten i sådant skick, att de där icke lämpligen kunde avgöras i sista instans. Då de sakkunniga emellertid, såsom här nyss behandlats, planera en sådan omorganisation av prövningsnämnderna, att dessa skulle sättas i stånd att handlägga och pröva där anförda besvär med erforderlig noggrannhet och sakkunskap, synes det de sakkunniga, att frågan om kammarrättens omvandling till högsta instans i beskattningsmål efter genomförandet av en dylik omorganisation skulle kunna tagas upp till förnyad behandling.

De sakkunniga diskutera tanken att genom införande av stämpelavgift på kammarrättens och regeringsrättens utslag i beskattningsmål begränsa tillströmningen av dylika men avvisa denna lösning. En av de sakkunniga verkställd utredning (sid. 104 i betänkandet) hade nämligen givit vid handen, att ändringsprocenten i nämnda båda domstolar för närvarande vore så hög, att besvärsrätten icke kunde anses vara föremål för missbruk.

III. Ändrad organisation av kammarrätten.

A. Ordinarie divisioner och domförheten å dessa.

1. Organisationen å divisioner m. m.

Gällande bestämmelser.

För närvarande är kammarrätten organiserad med en president och 31 ledamöter, av vilka 18 ordinarie (kammarrättsråd), 1 byråchef på överflyttningsstat, vilken med undantag för fastighetstaxeringsmål tillagts samma befogenhet som kammarrättsråd, och 12 assessorer. Av de 12 assessorerna må en förordnas allenast så länge innehavaren av en å kammarrättens personalförteckning uppförd förste kanslissekreterarbefattning å överflyttningsstat är förhindrad tjänstgöra såsom adjungerad ledamot i kammarrätten.

I sin dömande verksamhet arbetar kammarrätten, med undantag för i vissa fall förekommande plenisammanträden, på sex eller sju avdelningar. Varje avdelning har den sammansättning, som enligt de i det följande närmare återgivna reglerna för kammarrättens domförhet erfordras för handläggningen av de avdelningen tilldelade målen. Målen fördelas efter vissa grunder på de inom avdelningen tjänstgörande föredragandena, av vilka var och en innehar en s. k. rotel, däri anteckning sker om alla mål och med dessa vidtagna åtgärder. Avdelningarna äro med undantag för fastighetstaxeringsavdelningen, när sådan finnes inrättad, mycket lösligt sammanfogade. De i domförhetsreglerna meddelade föreskrifterna om att i avgörandet av olika grupper av mål skola deltaga ett varierande antal kammarrättsråd öka denna löslighet i avdelningarnas organisation genom att medföra en ständig växling av ledamöter både inom och mellan de särskilda avdelningarna. Den relativa bristen på ordinarie ledamöter föranleder nämligen, att å en viss avdelning föredragning tidvis icke kan äga rum av sådana mål, för vilkas avgörande kräves ett visst antal ordinarie ledamöter, såvida icke omplacering av ledamöter avdelningarna emellan eller tillfälligt ledamotsbyte vidtages. Till denna desorganisation av avdelningarna bidraga även föreskrifterna om vissa ärendens handläggning i plenum och å lagavdelning.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunniga bör kammarrätten liksom rikets hovrätter organiseras på fasta ordinarie divisioner, envar under ledning av en divisionsordförande. Enhetligheten i rättstillämpningen vid avgörandet av målen riske-

rades nämligen såväl genom den påtalade växlingen i de dömande avdelningarnas sammansättning som genom avsaknaden av den sammanhållande kraft, vilken en i handläggningen av alla å divisionen förekommande mål deltagande ordförande utgjorde. Desorganisationen av avdelningarna inverkad även i övrigt menligt på arbetsresultatet, varför de sakkunniga föreslå, att i samband med genomförande av divisionsindelningen kammarrättens organisation skall stärkas även genom införandet av enhetliga bestämmelser om domförhet. Till detta förslag återkommer jag senare.

Antalet ledamöter i kammarrätten föreslås av de sakkunniga till 30 eller en ledamot mindre än för närvarande. Om hänsyn endast toges till den förefintliga arbetsbalansen och den arbetsbelastning, som även framdeles vore att påräkna, skulle anledning ej föreligga att minska ledamotsantalet. Genom det föreslagna antalet ledamöter skulle dock den ändamålsenligaste divisionsindelningen vinnas. — Därest en ökning av antalet ledamöter framdeles skulle komma att föranledas av krigskonjunkturskattmålen eller av annan anledning, borde denna enligt de sakkunnigas mening erhålla provisorisk karaktär.

Såsom senare skall närmare behandlas i samband med anslagsfrågorna, föreslå de sakkunniga, att av dessa 30 ledamöter 20 skola vara kammarrättsråd och 10 assessorer.

Antalet ordinarie divisioner föreslås till sex och antalet ledamöter på varje division skulle således utgöra fem. Vid bestämmandet härav ha de sakkunniga haft att tillse, å ena sidan att antalet ledamöter å varje division icke bleve så stort, att sådant samarbete inom divisionen, som befordrar enhetlighet i rättstillämpningen vid avgörandet av målen, försvårades, samt å andra sidan att antalet icke bleve så litet, att de å divisionen arbetande ledamöternas arbetskraft och divisionens arbetslokaler icke bleve i full utsträckning utnyttjade.

Vid ovan angivna proportion mellan kammarrättsråd och assessorer skulle till tjänstgöring kunna indelas på envar av 4 divisioner 3 kammarrättsråd och 2 assessorer och på envar av 2 divisioner 4 kammarrättsråd och 1 assessor. Viss förskjutning måste dock förväntas äga rum i denna fördelning till följd av inträffande tjänstledighet.

De sakkunniga förutsätta, att kammarrätten skall kunna utökas med en eller flera extra divisioner utöver de sex ordinarie divisionerna för det fall att tillströmningen av mål skulle göra detta nödvändigt. Dessa extra divisioner skola enligt förslaget organiseras på samma sätt som de ordinarie.

Varje division skulle alltså bestå av fem ledamöter av vilka en i egenskap av *divisionsordförande* hade att leda divisionens arbete. Ordförande å division skulle enligt förslaget förordnas av Kungl. Maj:t tills vidare under högst fem år efter anmälan om vakans från kammarrättens president. Till divisionsordförande skulle endast kunna ifrågakomma ordinarie ledamot. Han föreslås skola deltaga i avgörandet av samtliga divisionen tilldelade mål men vara befriad från föredragningskyldighet. — En närmare redogörelse för divisionsordförandens åligganden torde få lämnas i det följande (sid. 27 f).

Föredragningen på divisionen skulle fullgöras av dess övriga ledamöter

samt av *extra föredragande*, av vilka skulle finnas en å varje division, dock icke å fastighetstaxeringsavdelningen. Sistnämnda befattningar vore avsedda att befärma nyrekryteringen inom ämbetsverket genom att möjliggöra för de aspiranter, som efter föregången prövning befunnits lämpa sig för utbildning till ledamöter, att inom ämbetsverket erhålla sådan utbildning. Här om anföras de sakkunniga:

Å varje ledamot av kammarrätten ställas och måste enligt sakens natur ställas synnerligen stora krav på förmåga att genom en i såväl formellt som sakligt avseende god föredragning inför andra ledamöter av mål och ärenden så klargöra dessa, att kammarrätten därigenom sättes i tillfälle att pröva och avgöra dem. Det är därför naturligt, att det första prov, som kammarrätten önskar underkasta de tjänstemän, vilka efter någon tids tjänstgöring inom verket anses böra ifrågakomma såsom ledamotsaspiranter, består i föredragning inför kammarrätten. Vid en sådan föredragning sättes kammarrätten i tillfälle att utröna icke blott vederbörandes förmåga att klarlägga målet utan även hans kunskaper på det eller de författningsområden, som beröras av målet i fråga, samt inom lagstiftningen i allmänhet.

Under nuvarande förhållanden äger kammarrätten mycket begränsade möjligheter att underkasta sina ledamotsaspiranter sådana prov, innan de i egenskap av adjungerade ledamöter få säte och stämma vid kammarrättens dombord. Inom kammarrätten finnes nu endast en befattning såsom föredragande utan rösträtt, den s. k. extra föredragandebefattningen i lönegrad Eo 24. Följden har blivit, att många tjänstemän erhållit förordnande såsom adjungerade ledamöter utan att dessförinnan ha underkastats tillräcklig prövning såsom föredragande. Ett dylikt förhållande kan icke anses tillfredsställande eller ur rekryteringssynpunkt lämpligt.

Det synes därför vara av vikt, att det inom kammarrätten inrättas ett flertal befattningar såsom extra föredragande. Dessa böra vara så många till antalet, att dels icke någon tjänsteman erhåller förordnande såsom adjungerad ledamot utan att dessförinnan ha så länge tjänstgjort såsom extra föredragande, att alla eller i vart fall de flesta av kammarrättens divisioner hunnit bilda sig en grundad uppfattning om hans lämplighet för adjunktion, dels ock den tjänsteman, som erhållit förordnande att uppehålla extra föredragandebefattning, får tillfälle att å olika divisioner föredraga olika slag av mål och ärenden.

De sakkunniga föreslå därutöver införandet av befogenhet för kammarrätten att uppdraga åt amanuens eller extra tjänsteman med amanuensförordnande att utan särskild ersättning i viss utsträckning fullgöra sådan föredragning, som skulle åvila extra föredragande. Härigenom skulle ämbetsverket erhålla möjlighet att verkställa en första gallring bland aspiranterna. Anordningen skulle jämväl medföra den fördelen för dessa tjänstemän, att den skulle skänka ökat intresse för arbetet och innebära en sporre till anspänning av krafterna. För att icke onödigtvis inskränka kammarrättens handlingsfrihet föreslå de sakkunniga, att det lämnas öppet för ämbetsverket att uppdraga även åt extra tjänsteman utan amanuensförordnande att mot åtnjutande av visst arvode fullgöra sådan föredragning. Antalet dylika föredragandeaspiranter föreslås av de sakkunniga begränsat endast på så sätt, att arvode icke må samtidigt utgå till flera än två sådana.

En viss föredragningsskyldighet skulle liksom hittills av presidenten kunna

åläggas *kammarrättens sekreterare*. De sakkunniga anse dock, att detta endast torde komma att ske i begränsad omfattning för åstadkommande av viss tillfällig lättnad i arbetsbördan för ledamot eller extra föredragande.

Den skyldighet, som enligt nu gällande bestämmelser åvilar *annan ordinarie ledamot å fastighetstaxeringsavdelningen än ordföranden* att minst en timme i veckan föredraga sådana till fastighetstaxeringsavdelningens handläggning icke hörande mål, som av presidenten tilldelas honom, förutsättes av de sakkunniga skola bestå jämväl i framtiden. Denna föredragningskyldighet skulle liksom hittills fullgöras i närvaro av ordföranden och den andre ordinarie ledamoten å fastighetstaxeringsavdelningen å tid, då avdelningen icke sammanträder.

De sakkunniga föreslå slutligen, att divisionerna förses med särskilda *divisionssekreterare*. Till varje division skulle vidare hänföras viss *rättsbildad biträdespersonal* i amanuensställning. Den *övriga biträdespersonalen* föreslås uppdelad så, att ett gemensamt kansli inrättas för varje grupp av två divisioner. För dessa frågor skall en närmare redogörelse lämnas i samband med behandlingen av anslagsfrågorna.

Yttranden.

I likhet med de sakkunniga har *kammarrätten* funnit, att en omorganisation av ämbetsverket kunde genomföras utan att man avvaktade resultatet av de sakkunnigas undersökningar rörande omorganisation av beskattningsnämnderna. Emellertid har ämbetsverket upplyst, att det stora antal krigskonjunkturskattemål och omsättningsskattemål, som förväntades inkomma till kammarrätten, antagligen inom en ej avlägsen framtid skulle nödsaka ämbetsverket att begära förstärkning av arbetskrafter. Däremot har *statskontoret* anfört, att det syntes lämpligast att uppskjuta behandlingen av frågan om kammarrättens omorganisation till dess resultatet av den övervägda effektiviseringen av beskattningsnämnderna föreläge. Skulle emellertid den av de sakkunniga påtalade tidsutdräkten med beskattningsmålens avgörande anses påkalla en omedelbar omorganisation av kammarrätten, borde denna enligt statskontorets mening begränsas till åtgärder, som kunde vidtagas utan att nya tjänster inrättades. Förslaget om inrättande av fasta divisioner inom kammarrätten har tillstyrkts av *allmänna lönenämnden*, som dock samtidigt framhållit önskvärdheten av att det av kommunikationsverkens lönenämnd redan 1936 väckta förslaget om inrättande av en särskild lönedomstol bleve genomfört. Härigenom skulle de ofta svårlösta lönefrågorna vinna en enhetligare behandling varjämte en väsentlig lättnad skulle vinnas i kammarrättens arbetsbörda.

Vad angår förslagets detaljer har *statskontoret* — under framhållande att de extra föredragande befattningarna sedan divisionsordförandena befriats från föredragningskyldighet vore nödvändiga för upprätthållande av kammarrättens arbetskaper — anslutit sig till sakkunnigförslaget.

2. Regler rörande domförhet.

Gällande bestämmelser.

De mål, med vilka kammarrätten i sin dömande verksamhet har att taga befattning, kunna sammanföras i följande grupper: beskattningsmål, anmärknings- och avlöningsmål, familjebidragsmål samt fattigvårds- och mantalsskrivningsmål. Från de till beskattningsmålen hänförliga fastighetstaxeringsmålen liksom från plenimålen, för vilkas handläggning redogörelse skall lämnas i det följande, torde här få bortses. För övriga mål gälla följande domförhetsregler.

Beskattningsmålen — med nyss nämnt undantag — handläggas av tre ledamöter, kammarrättsråd eller assessorer.

Anmärknings- och avlöningsmålen handläggas — med undantag för plenimål och vissa underställningsmål — av fem ledamöter, så ock av fyra, då tre äro om slutet ense. I handläggningen skola deltaga minst två ledamöter med rotel, vilken tilldelas sådana mål och ärenden. Vid förfall för sådan ledamot må likväl ledamot med annan rotel inkallas att deltaga i dennes ställe. Av ledamöterna skola minst tre vara kammarrättsråd. I stället för kammarrättsråd må presidenten deltaga.

Enahanda sammansättning är föreskriven för handläggning av sådant anmärknings- och avlöningsmål, beträffande vilket kammarrätten utgör sista instans och vilket tillika innefattar fråga av beskaffenhet att böra fullföljas hos Kungl. Maj:t i statsdepartement. I sådant fall skall kammarrätten med eget utlåtande överlämna målet till Kungl. Maj:ts prövning.

Därest i mål, vari kammarrätten utgör sista instans, med besvär är förenad ansökning om meddelande av dispens eller om vidtagande av annan åtgärd, vilken är av beskaffenhet aet ankomma på beslut av Kungl. Maj:t och det erfordras, efter det besvären blivit av kammarrätten avgjorda, att ansökningen bliver underställd Kungl. Maj:ts prövning, skall kammarrätten avgiva sitt utlåtande däröver. Därest vid handläggning av sådant mål kammarrätten skulle finna, att från gällande stadganden skäligen borde medgivas något undantag, varom ansökan ej blivit i målet gjord, må kammarrätten, sedan besvären blivit avgjorda, underställa målet Kungl. Maj:ts prövning. Uppkommen sådan fråga om underställning av mål till Kungl. Maj:t avgöres av de ledamöter, som instruktionsenligt deltagit i avgörandet av besvären i samma mål, dock skall presidenten deltaga i behandlingen av sådan fråga, ändå att han icke deltagit i prövningen av besvärsmålet.

Familjebidragsmålen handläggas — med undantag av plenimål — av tre ledamöter, av vilka minst en skall vara kammarrättsråd, där icke presidenten deltagar.

Fattigvårds- och mantalsskrivningsmålen handläggas — med undantag av plenimål — av tre ledamöter, av vilka minst två skola vara kammarrättsråd. I stället för kammarrättsråd må presidenten deltaga.

De sakkunniga.

Enligt de sakkunnigas förslag skall divisionen i sin dömande verksamhet arbeta på avdelningar och varje dömande avdelning bestå av tre ledamöter. De nuvarande mångskiftande bestämmelserna om kammarrättens sammansättning vid avgörandet av olika mål skulle alltså ersättas av en enhetlig regel. Vidare skulle den i gällande instruktion fastslagna kompetenskillnaden mellan kammarrättsråd och assessor i huvudsak avskaffas.

Orsakerna till den bristande enhetligheten i gällande bestämmelser söka de sakkunniga i historiska förhållanden. Före 1909 avgjordes samtliga mål och ärenden å division inom kammarrätten av fyra eller fem ledamöter. Arbetsbalansens stegring hade emellertid framtvingat en utökning av ledamöternas föredragningskyldighet, varvid denna ökning av arbetsbördan motvägts genom att antalet i målens handläggning deltagande ledamöter minskats. I rättssäkerhetens intresse hade dock för de grupper av mål, beträffande vilka kammarrätten utgjorde sista instans, stadgats viss kvalificerad sammansättning av den dömande avdelningen. Den bristande enhetligheten i gällande kvalifikationsbestämmelser berodde på att de meddelats vid olika tidpunkter och under skiftande förhållanden.

I fråga om de med detta system förenade olägenheterna har tidigare berörts den desorganisation av kammarrätten, som nödvändigtvis bleve följden av gällande domförhållningsbestämmelser. Härutöver framhålla de sakkunniga, att en förstärkning i kvalitativt hänseende av en avdelning givetvis måste medföra motsvarande försvagning av andra avdelningar. På grund härav inträffade ofta, att sådana mål, rörande vilka inga kvalifikationsbestämmelser meddelats, avgjordes av tre ledamöter av vilka ingen vore kammarrättsråd, understundom till och med av tre adjungerade ledamöter av vilka icke ens någon innehade årsförordnande som assessor.

Dessa olägenheter skulle försvinna vid genomförande av de enhetliga bestämmelser, som de sakkunniga föreslagit. Visserligen kunde med visst fog göras gällande, att de avdelningar inom kammarrätten, vilka i sista instans handlade mål, borde erhålla en mera kvalificerad sammansättning än andra, men detta finge icke ske i sådan utsträckning att mål, i vilka talan kunde fullföljas till högre instans, avgjordes av avdelningar, som icke vore sammansatta på ett i och för sig tillfredsställande sätt.

Då det å ena sidan av organisatoriska skäl framstode såsom synnerligen eftersträfvansvärt, att alla dömande avdelningar inom kammarrätten erhöle enhetlig sammansättning, samt å andra sidan rimliga krav på rättssäkerhet icke finge eftersättas, syntes det de sakkunniga, att den enda möjliga lösningen vore vidtagande av sådana anordningar, att samtliga dömande avdelningar inom kammarrätten erhöle enhetlig sammansättning och att denna vore sådan, att betryggande garantier för målens riktiga avgörande kunde anses föreligga.

En sådan garanti för ett riktigt och enhetligt avgörande skulle enligt de sakkunnigas uppfattning skapas därigenom att en erfaren ledamot i ordi-

narie kammarrättsråds ställning såsom ordförande deltog i handläggningen och avgörandet av alla mål och ärenden å divisionen.

Vidare föreslås en föreskrift av innehåll, att tjänstgöringen å divisionerna bör såvitt möjligt ordnas så, att i handläggningen och avgörandet av varje mål och ärende deltagar jämte ordföranden minst en ledamot, som är antingen kammarrättsråd eller tillförordnat kammarrättsråd eller ock assessor.

Såsom nyss framhållits förutsätter det framlagda förslaget, att — i överensstämmelse med förhållandena i hovrätterna — assessor likställas med kammarrättsråd i vad rör tjänstgöring å division och dömande avdelning. Härigenom förlägges den gräns i kompetensavseende, som nu går mellan kammarrättsråd och assessor, i stället mellan assessor och adjungerad ledamot. De sakkunniga anföra beträffande detta förslag i huvudsak följande.

Vid de nu gällande kvalifikationsbestämmelsernas utformande har avgörande vikt lagts vid att ett eller flera kammarrättsråd skola deltaga i målens avgörande. Däremot har ingen skillnad i kompetensavseende gjorts mellan assessor och sådan adjungerad ledamot, som icke är assessor. Adjungerad ledamot, som icke är assessor, kan vara antingen tjänsteman, vilken förordnats att »med befogenhet som tillkommer assessor» uppehålla kammarrättsrådsbefattning, eller tillförordnad assessor. I realiteten betyder detta, att enahanda brist på kompetens har ansetts föreligga hos den tjänsteman, som efter i regel mångårig adjunktion prövats behörig innehava ledamotsbefattning i kammarrätten och kanske i flera år innehaft befattning såsom assessor i lönegrad Eo 27, samt den tjänsteman, som ännu icke vunnit dylik befordran utan endast innehar tillfälligt förordnande såsom adjungerad ledamot, kanske rent av för första gången.

Enligt de sakkunnigas mening är det emellertid icke möjligt att upprätthålla en sådan skarp gränsdragning mellan kompetensen hos ett kammarrättsråd och hos en assessor. En adjungerad ledamot erhåller i regel icke förordnande å assessorsbefattning med egen rotel, d. v. s. i lönegrad Eo 27, förrän kammarrätten hunnit bilda sig en stadgad uppfattning om hans kompetens för ordinarie ledamotsbefattning, och assessorerna ha numera fått en betydligt starkare och mera tryggad ställning än förr såväl i avseende å tjänstens karaktär som i löne- och pensionshänseende.

En klart markerad gräns skall däremot enligt de sakkunnigas mening dragas mellan kompetensen hos kammarrättsråd eller assessor, å ena, och hos annan adjungerad ledamot än assessor, å andra sidan. Det är därför av vikt, att, såvitt ske kan, i dömande avdelning, som består av tre ledamöter, icke kommer att ingå mera än en adjungerad ledamot, som icke är assessor. Detta bör utan någon svårighet kunna genomföras bland 30 på 6 divisioner fördelade ledamöter, därest inga konstlade kvalifikationsbestämmelser tillåtas att såsom för närvarande är fallet gynna sammansättningen av vissa dömande avdelningar på andras bekostnad.

Yttranden.

De sakkunnigas förslag att assessor likställas med kammarrättsråd tillstyrkes av *kammarrätten*. Verket tillstyrker även förslaget om enhetliga bestämmelser om domförhet, ehuru detta i vad rör anmärknings- och avlöningsmålen gett anledning till viss tveksamhet. Härom anför ämbetsverket:

De sakkunnigas förslag att dömande avdelning skall bestå av tre ledamöter torde i och för sig icke vara ägnat att uppväcka några större betänkligheter. För närvarande är det endast beträffande anmärknings- och avlöningsmål föreskrivet, att större antal ledamöter skola deltaga i handläggningen. En dömande avdelning i dylika mål består som regel av tre kammarrättsråd och en assessor. Med den föreslagna anordningen kan det emellertid inträffa, att endast två eller till och med endast ett kammarrättsråd kommer att deltaga. Detta måste vara ägnat att väcka en viss tvekan om lämpligheten av de sakkunnigas förslag på denna punkt. Det bör ihågkommas att, under det att man beträffande beskattnings- och fattigvårdsmål rör sig med ett begränsat antal författningar, avlönings- och anmärkningsmålen spänna över praktiskt taget hela statsförvaltningen och för sitt rätta bedömande förutsätta kännedom om innehållet i och tillämpningen av ett mycket stort antal författningar och andra bestämmelser av skiftande innehåll, en kännedom, som icke kan förutsättas vara tillfinnandes annat än hos äldre erfarna ledamöter. Med den i fråga om kontrolläsningen föreslagna anordningen uppkommer också lätt den situationen att — vid sammansättningen två kammarrättsråd och en annan ledamot — den sistnämnde, måhända en ganska oerfaren adjungerad ledamot, ensam skall kontrolläsa de av det föredragande kammarrättsrådet föredragna målen. Även om detta icke behöver föranleda större betänkligheter, måste så dock bliva fallet, om sammansättningen är ett kammarrättsråd — ordföranden — och två tillfälligt adjungerade ledamöter, vilka sistnämnda skola kontrolläsa varandras mål. Det kan befaras, att i sådana fall resultatet blir det, att jämväl ordföranden anser sig nödsakad att, ehuru detta enligt förslaget ej skulle åligga honom, verkställa kontrolläsning, vilket i betänklighetsgrad vore ägnat att öka den tunga arbetsbörda, som enligt förslaget kommer att åvila honom. Betänkligheter av enahanda art yppa sig givetvis, när det gäller kontrolläsningen av de mål, som skola föredragas av extra föredragande och föredragandeaspiranter, till den del denna kontrolläsning skall göras av yngre icke ordinarie ledamöter.

Emellertid innebär de sakkunnigas förslag, att till tjänstgöring å envar av 4 divisioner skola indelas 3 kammarrättsråd och 2 assessorer samt å envar av 2 divisioner 4 kammarrättsråd och en assessor. Om avlönings- och anmärkningsmålen förläggas till de två sistnämnda divisionerna, skulle det kunna ordnas så, att åtminstone som regel två kammarrättsråd deltaga i avgörandet av dylika mål. Om så sker, vilket skulle innebära att handläggningen av avlönings- och anmärkningsmål såsom nu är fallet begränsades till två divisioner, skulle emellertid, utan att man behövde i instruktionen införa någon särskild bestämmelse om kvalificerad sammansättning, en i stort sett tillfredsställande anordning för dessa måls riktiga avgörande vinnas och betänkligheterna i denna del mot förslaget bortfalla.

Två kammarrättsråd ha med hänsyn till rättssäkerhetens krav avstyrkt sakkunnigförslaget i denna del. Skulle förslaget ändock genomföras, borde enligt reservanternas mening meddelas en föreskrift av innehåll, att av de i avgörandet av anmärknings- och avlöningsmålen deltagande tre ledamöterna två skola vara kammarrättsråd. I sistnämnda yrkande har ytterligare *ett kammarrättsråd* instämt.

Vid framläggande av sitt förslag till ändrad organisation av kammarrätten ha beskattningsorganisations-sakkunniga förutskickat, att de i ett senare betänkande skola framlägga ett detaljerat förslag rörande omorganisation även

*Departements-
chefen.*

av beskattningsnämnderna. Redan i förevarande betänkande uppdragas emellertid vissa riktlinjer för lösningen av sistnämnda organisationsfråga. Närmast åsyftas, enligt vad de sakkunniga uttala, att genom en förstärkning av beskattningsnämnderna vinna en tillförlitligare behandling av beskattningsmålen redan på detta stadium. Härigenom förväntas även kammarrättens arbetsbörda skola minskas. Trots att ett genomförande av ifrågasatt förslag sålunda skulle påverka kammarrättens arbetsförhållanden, förorda de sakkunniga, att kammarrätten redan nu underkastas en omorganisation. Såsom skäl härför åberopas framför allt ämbetsverkets arbetsbalans samt den stegring av arbetsbördan, som under alla förhållanden är att påräkna inom en snar framtid.

Vid utarbetandet av sitt förslag till omorganisation av kammarrätten ha de sakkunniga icke avsett att åvägabringa någon förändring i kammarrättens ställning inom beskattningsprocessen. Icke heller i övrigt ha framlagts några förslag avseende omfattningen av kammarrättens ämbetsområde. De sakkunniga ha begränsat sig till förslag, vilkas genomförande skulle innebära en effektivisering av kammarrättens arbetsformer och därigenom vara ägnat att påskynda behandlingen av besvärsmålen i kammarrätten. Frågan om en begränsning av besvärsrätten över kammarrättens utslag i beskattningsmål ha de sakkunniga ansett böra vila i avbidan på resultatet av en blivande omorganisation av beskattningsnämnderna.

Anledning till erinran synes icke föreligga mot att en på så sätt begränsad omorganisation av kammarrätten nu genomföres. Den av allmänna lönenämnden berörda frågan om inrättande av en lönedomstol torde icke påkalla ett ställningstagande i detta sammanhang eftersom det framlagda organisationsförslaget icke sträcker sig längre än som framstår såsom motiverat, även om löneärendena skulle anses böra framdeles överflyttas på en specialdomstol.

Den eftersträfvade effektiviseringen skulle enligt sakkunnigförslaget närmast vinnas genom en fast indelning av rättens ledamöter på divisioner, inom vilka en ordförande skulle utöva kontinuerlig ledning av arbetet. Ordföranden skulle åläggas att deltaga i handläggningen av alla mål å divisionen men i gengäld befrias från föredragningskyldighet. För upprätthållande av kammarrättens arbetskapacitet skulle i anslutning därtill inrättas befattningar såsom extra föredragande.

Med förslaget om en fast divisionsindelning bör sammanställas det förslag om enhetliga domförhållningsregler och viss likställighet mellan kammarrättsråd och assessorer, som utgör det andra huvudledet i den av de sakkunniga i effektiviseringssyfte förordade reformen.

Enligt sakkunnigförslaget skall kammarrätten i sin dömande verksamhet arbeta på avdelningar bestående envar av en divisionsordförande och ytterligare två ledamöter. I fråga om antalet dömande ledamöter innebär detta en inskränkning i förhållande till gällande bestämmelser endast vad beträffar anmärknings- och avlöningsmålen. I fråga om antalet i handläggningen deltagande kammarrättsråd åter betyder förslaget en inskränkning beträffande såväl

anmärknings- och avlöningsmålen som fattigvårds- och mantalsskrivningsmålen.

Den föreslagna divisionsindelningen synes mig ägnad att bidra till en snabbare handläggning av mål och ärenden inom kammarrätten, varför jag tillstyrker genomförande av vad de sakkunniga härutinnan föreslagit. Med hänsyn till att den föreslagna enhetligheten i domförhållningarna är en förutsättning för skapandet av den åsyftade fastheten i divisionsindelningen och med beaktande av vad kammarrätten anfört om möjligheterna att inom den av de sakkunniga uppdragna ramen erhålla en betryggande sammansättning av dömande avdelning, torde sakkunnigförslaget även i denna del böra godtagas, trots de erinringar till vilka försvagningen av de dömande avdelningarna i vissa mål kan ge anledning. Assessorernas kompetens bör förutsättas förändrad på sätt de sakkunniga föreslagit. Föreskrift bör vidare meddelas att i handläggningen och avgörandet av målen bör såvitt möjligt deltaga jämte ordföranden minst en ledamot, som är antingen kammarrättsråd, tillförordnat kammarrättsråd eller ock assessor.

B. Övriga frågor.

1. Specialdivisioner.

Jämväl för särskilda ändamål organiserade specialdivisioner skola enligt sakkunnigförslaget kunna inrättas inom kammarrätten. Såsom exempel på dylika, redan existerande specialdivisioner, nämna de sakkunniga lagavdelningen och fastighetstaxeringsavdelningen.

För *fastighetstaxeringsavdelningen* gälla för närvarande följande bestämmelser.

Avdelningen sammanträder året näst efter det, då allmän fastighetstaxering ägt rum, varjämte session skall efter presidentens bestämmande hållas när det med hänsyn till antalet inkomna mål prövas erforderligt, dock minst en gång årligen. Avdelningen består av tre kammarrättsråd, av vilka en är ordförande, assessorer i kammarrätten, i regel fyra till antalet, såsom föredragande ledamöter samt de särskilda ledamöter, om vilka stadgas i 126 § 2 mom. taxeringsförordningen. Enligt nämnda stadgande förordnar Kungl. Maj:t för högst fem år i sänder minst nio, högst tolv i praktiska värv förfarna män med god kannedom om fastighetsförhållandena i allmänhet att efter kallelse inträda såsom ledamöter i kammarrätten vid handläggning av mål angående fastighetstaxering eller taxering till skogsaccis. Av dessa personer skola minst tre äga sakkunskap beträffande värdering av virke samt skogsmark och växande skog, minst två beträffande värdering av vattenfallsfastighet, minst två beträffande värdering av jordbruksfastighet i övrigt och minst två beträffande värdering av annan fastighet i övrigt.

Ordföranden förordnas av Kungl. Maj:t tills vidare under högst fem år.

Vid handläggning i kammarrätten av mål angående fastighetstaxering eller taxering till skogsaccis skola — jämlikt 126 § 1 mom. taxeringsförordningen — deltaga tre av rättens ledamöter, därav minst två ordinarie, av vilka sistnämnda en efter Kungl. Maj:ts förordnande skall föra ordet, samt beträffande mål angående fastighetstaxering två av de särskilda ledamöterna och

beträffande mål angående taxering till skogsaccis två av de särskilda ledamöter, vilka äga sakkunskap beträffande värdering av virke samt skogsmark och växande skog; dock må utevaro av en av de särskilda ledamöterna icke hindra måls avgörande, därest tre äro om slutet ense.

Fastighetstaxeringens särorganisation har föranlett särskilda bestämmelser om ordförandens arbetsuppgifter, varjämte en å avdelningen tjänstgörande notarie ålagt vissa speciella göromål. Beträffande det närmare innehållet av dessa särföreskrifter torde få hänvisas till den följande framställningen.

Efter genomförandet av den föreslagna organisationen på fasta divisioner förutsätta de sakkunniga, att under de tider, då fastighetstaxeringsavdelningen skall sammanträda, arbetet på en av de ordinarie divisionerna lägges ned och denna division i stället organiseras såsom fastighetstaxeringsavdelning.

Fastighetstaxeringsavdelningens nuvarande organisation omfattar två assessorer utöver den föreslagna ordinarie divisionens fem ledamöter. Å andra sidan skulle enligt de sakkunnigas uppfattning å denna avdelning icke finnas något utrymme för en extra föredragande. När fastighetstaxeringsavdelningen skall sammanträda, borde därför enligt de sakkunnigas mening den å divisionen tjänstgörande extra föredraganden utbytas mot en assessor och därjämte en ny assessor förordnas. Det vore nämligen efter genomförandet av en fast organiserad divisionsindelning icke möjligt att sönderbryta organisationen genom återinförande av det hittills rådande systemet med överflyttning av ledamöter mellan divisionerna. Organiserandet av fastighetstaxeringsavdelningen skulle således för framtiden icke komma att rubba de övriga divisionernas organisation eller arbete.

De sakkunniga ha upptagit ett av den nuvarande ordföranden å fastighetstaxeringsavdelningen väckt förslag om viss ändring av 126 § taxeringsförordningen, avseende begränsning av de fall, i vilka de särskilda ledamöterna skola deltaga i handläggningen av mål å avdelningen.

Förslaget innebär — i den utsträckning de sakkunniga biträtt detsamma — att mål, innefattande fråga av den art och begränsade omfattning, att målet enligt grunder, som av Kungl. Maj:t fastställas, av ordföranden prövas kunna utan anlitande av särskild ledamot avgöras, skola handläggas i närvaro av blott de tre ledamöter av kammarrätten, som avses i 126 § 1 mom. taxeringsförordningen, d. v. s. två ordinarie kammarrättsråd och en assessor. Dylig befogenhet skulle tillkomma ordföranden beträffande följande mål, nämligen:

- 1) fråga om skattebefrielse för dödsbo jämlikt 15 § 2 mom. kommunal-skattelagen,
- 2) rättsfråga av den art, att teknisk sakkunskap för dess prövning ej erfordras, (varvid erinrats därom, att sådan sakkunskap kan vara erforderlig, då det gäller t. ex. avgörandet av en maskins egenskap av fast eller lös egendom),
- 3) följdsmål, vare sig det är fråga om mål rörande samma fastighets taxering ett efterföljande år i samma taxeringsperiod eller mål i en serie, för det

fall att den i målen förekommande frågan blivit i princip av fastighetstaxeringsavdelningen i närvaro av de särskilda ledamöterna tidigare avgjord.

Såsom motivering anföres:

Avsikten med den sålunda ifrågasatta anordningen skulle vara att vinna såväl arbets- som kostnadsbesparing. Då de särskilda ledamöternas deltagande i handläggningen av mål, tillhörande någon av nämnda grupper, icke påkallades av något behov av den särskilda sakkunskap, som dessa särskilda ledamöter representera, saknades anledning att kräva, att flera än tre ledamöter i kammarrätten skulle avgöra dessa mål, särskilt som en icke oväsentlig kostnadsbesparing därigenom skulle uppstå.

På grundval av verkställd utredning beräkna de sakkunniga, att bestämmelserna under 1) och 2) skulle medföra en begränsning av de särskilda ledamöternas tjänstgöringsskyldighet med nära 10 procent. Följdmålets antal kunde däremot icke med säkerhet uppskattas, men av den i bilaga A framlagda översikten framginge, att dessa mål tidvis förekomme i stor omfattning.

Vid besvarandet av remisser har kammarrätten varierande sammansättning för olika fall. Bortsett från de remisser, vilka skola handläggas i plenum, skiljes mellan tre olika grupper. Kungl. Maj:ts remisser i anledning av klagan över beslut, som kammarrätten meddelat i något på avdelning avgjort mål, besvaras av de ledamöter, som deltagit i målets avgörande. Kungl. Maj:ts remisser beträffande ansökningar om nåd, dispens, resning eller återställande av försutten tid besvaras, där ansökningen äger samband med något på avdelning avgjort mål, av presidenten och de ledamöter, som deltagit i målets avgörande, samt i annat fall, där ej remissen skall behandlas i plenum, av presidenten och så många ledamöter att de tillsammans med presidenten skulle utgjort domfört antal i mål av det slag vartill ansökningen är att hänföra. Andra remisser från Kungl. Maj:t eller statsdepartement besvaras, i den mån ej plenarbehandling är föreskriven, av presidenten och sex av kammarrättens föredragande ledamöter eller, i händelse av presidentens frånvaro, av sju sådana ledamöter (lagavdelning). Äro under tid, då presidenten åtnjuter ferier eller annan ledighet utan att ställföreträdare för honom förordnats, ej flera än sex ledamöter i tjänst, må ärende, som skall handläggas å lagavdelningen och ej tål uppskov, behandlas av dessa.

L a g a v d e l n i n g e n föreslås av de sakkunniga avskaffad. Redan under nuvarande förhållanden verkade nämligen sammanträde å lagavdelningen menligt på arbetets jämna gång inom de vanliga avdelningarna, särskilt när, såsom ofta vore fallet, lagavdelningens sammanträde påginge under flera timmar eller rent av flera dagar. Efter genomförande av den av de sakkunniga föreslagna omorganisationen av kammarrätten skulle lagavdelningens sammanträden verka alltför sönderbrytande på det fast organiserade divisionssystemet. Därför föreslås, att sådana remisser, som nu behandlas å lagavdelningen, skola i närvaro av presidenten handläggas på den division, till vilken den vid remissens utlottning utsedde referenten hör. Vid förfall för

presidenten finge ärendet ändock avgöras; hade ställföreträdare för presidenten förordnats, skulle han i presidentens ställe deltaga i remissärendets handläggning. Till stöd härför anföra de sakkunniga:

Ett sådant system erbjuder den fördelen i jämförelse med det nuvarande systemet, enligt vilket vissa ledamöter turvis för ett år i sänder indelas till tjänstgöring å lagavdelningen, att samtliga ledamöter inom kammarrätten permanent bibehålla kontakten med det pågående lagstiftningsarbetet. Systemet har därjämte den fördelen, att det i sin praktiska tillämpning icke medför någon organisatorisk olägenhet. När handläggningen av remissen å divisionen i närvaro av presidenten avslutats, fortsätter arbetet å divisionen såsom om intet avbrott ägt rum. Den omständigheten, att det antal ledamöter, som på detta sätt kommer att handlägga remisser, blir en mindre än å den nuvarande lagavdelningen, kan icke anses lägga något avgörande hinder i vägen för anordningens genomförande.

Jämsides med denna förändrade ordning för handläggningen av remisser föreslå de sakkunniga även en inskränkning av den nuvarande lagavdelningens arbetsområde, varigenom skulle vinnas en icke oväsentlig lättnad i arbetet. Enligt de sakkunniga böra å division handläggas endast de remisser från Kungl. Maj:t eller statsdepartementet, som angå stiftande, ändring eller förklaring av lag eller författning, samt remisser, beträffande vilka särskilt förordnats — i remissen eller av presidenten — att de skola behandlas å division. Övriga till den nuvarande lagavdelningens arbetsområde hörande remisser föreslås skola handläggas å dömande avdelning i närvaro av presidenten.

De sakkunniga ha även berört ett av kammarrätten efter Kungl. Maj:ts remiss i samråd med centrala omsättningsskattenämnden med skrivelse den 30 juni 1941 framlagt förslag om inrättande av en *omsättningsskatteavdelning* inom kammarrätten. Denna skulle vara sammansatt av presidenten i kammarrätten såsom ordförande, ett kammarrättsråd såsom vice ordförande, ordföranden i centrala omsättningsskattenämnden samt två av nämndens sakkunniga ledamöter. Vid förfall för presidenten skulle vice ordföranden inträda såsom ordförande och hans plats fyllas av ett annat kammarrättsråd. Till denna avdelning skulle sammanföras samtliga till kammarrätten inkommande besvärsmål rörande tillämpningen av förordningen om allmän omsättningsskatt, varjämte å densamma skulle handläggas av prövningsnämnder och landskamrerare till kammarrätten framställda frågor rörande tolkningen av andra delar av förordningen än dem, som röra varors egenskap av butikshandelsvaror. Kammarrätten skulle vara sista instans såväl i omsättningsskattemålen som beträffande frågeärendena, där kammarrätten skulle vara skyldig avge bindande förklaringar.

Inrättandet av en dylik specialdivision skulle enligt de sakkunniga vara ägnat att rubba den föreslagna fasta indelningen på ordinarie divisioner och nödvändiggöra vissa ytterligare åtgärder. Härom anföres:

Därest detta förslag genomföres, kan det således komma att inträffa, att två kammarrättsråd på grund av arbete inom omsättningsskatteavdelningen under längre eller kortare tid, under stundom kanske endast tillfälligt bliva hindrade att tjänstgöra å den ordinarie division, där de regelmässigt äro indelade till tjänstgöring. Detta blir desto mera olägligt som det antagligen kommer att bliva en ordförande å ordinarie division, som kommer att förordnas till vice ordförande å omsättningsskatteavdelningen. Det torde förden skull bliva nödvändigt att inrätta en befattning såsom vice ordförande å den ordinarie division, å vilken vice ordföranden i omsättningsskatteavdelningen är divisionsordförande. Givetvis böra icke de övriga ledamöterna å den eller de ordinarie divisioner, från vilka vice ordföranden och hans suppleant i omsättningsskatteavdelningen avgå för tjänstgöring å denna avdelning, däri genom åsamkas ökat arbete.

Yttranden.

Kammarrättens majoritet har funnit sig icke kunna biträda de sakkunnigas förslag om att fastighetstaxeringsavdelningen skulle lämnas oförändrad i organisatoriskt hänseende utan i stället föreslagit, att arbetet på denna avdelning organiseras efter samma grunder, som för de ordinarie divisionerna, dock med de avvikelser som föranledas av rättens förstärkning med särskilda ledamöter. Sålunda skulle ur 126 § 1 mom. taxeringsförordningen utmönstras bestämmelsen om kvalificerad sammansättning — minst två kammarrättsråd — vilken vore ägnad att sönderbryta den fasta divisionsindelningen däri genom att, i händelse av ledighet för ett kammarrättsråd å avdelningen, måste till denna överflyttas ett kammarrättsråd från en annan avdelning. Kammarrätten har icke funnit bärande skäl anförda för att icke indela en extra föredragande till tjänstgöring jämväl å fastighetstaxeringsavdelningen, i synnerhet som tidigare å denna avdelning tjänstgjort assessorer utan ledamotsställning. När fastighetstaxeringsavdelningen inom en snar framtid finge sina lokaler förlagda i samma hus som kammarrätten i övrigt, borde även för ordförandens och den å avdelningen tjänstgörande notariens åligganden gälla samma bestämmelser som för motsvarande befattningshavare å ordinarie division.

7 *kammarrättsråd* ha uttalat avvikande mening och tillstyrkt sakkunnigförslaget i denna del. Såsom skäl för denna ståndpunkt har huvudsakligen åberopats, att de å fastighetstaxeringsavdelningen förekommande målen i allmänhet vore av en från övriga mål i kammarrätten helt avvikande beskaffenhet och för sitt avgörande krävde ett alldeles speciellt förfarande, varför frågan om denna avdelnings arbetsformer borde bedömas självständigt och med hänsynstagande till avdelningens särskilda behov.

Det behov av en ytterligare assessor, som skulle föreligga vid omvandling av en ordinarie division till fastighetstaxeringsavdelning, anser *statskontoret* kunna lämpligen tillgodoses genom att en extra föredragande under denna avdelnings sessioner erhåller förordnande att fullgöra assessorsgöromål mot vikariatsersättning enligt 19 § 2 mom. civila icke-ordinariereglementet.

Förslaget om begränsning av det antal mål, vari skola deltaga särskilda ledamöter har tillstyrkts av *kammarrätten*.

I fråga om lagavdelningen ansluter sig *kammarrätten* till förslaget om överflyttande till dömande avdelning av vissa remisser, som för närvarande handläggas å lagavdelningen. Beträffande däremot frågan om lagavdelningens ersättande med ordinarie division påyrkar *kammarrätten* att föreskrift meddelas, att minst tre av ledamöterna å den handläggande divisionen skola vara *kammarrättsråd*. Till stöd härför anföres:

Vid avgörande av frågan, på vad sätt efter den nya ordningens genomförande *kammarrättens* lagavdelning bör sammansättas, måste hänsyn tagas å ena sidan till att den föreslagna organisationen med fasta divisioner i görligaste mån lämnas orubbad och å andra sidan till att lagavdelningens sammansättning blir ur kvalitativ synpunkt tillfredsställande. Det förstnämnda önskemålet har av de sakkunniga tillbörligen beaktats men icke i samma utsträckning det senare. Visserligen uttalas i betänkandet, att det bör tillses, att den division, som för varje fall skall tjänstgöra såsom lagavdelning, är så vitt möjligt så sammansatt, att i handläggningen av remiss å divisionen deltaga minst tre *kammarrättsråd* eller tillförordnade *kammarrättsråd* eller ock assessorer. Men det finnes dock ingen garanti för att den division, å vilken vederbörande referent är indelad, vid den tidpunkt, då remissen skall föredragas, verkligen har en sammansättning, som medgiver realiserandet av det sålunda uttalade önskemålet. Icke ens den sammansättning, som sålunda framhållits såsom önskvärd, utgör för övrigt enligt *kammarrättens* mening tillräcklig garanti för en tillfredsställande handläggning. Det bör ihågkommas, att med den centrala ställning, som *kammarrätten* intager särskilt inom beskattningsväsendet, där *kammarrätten* vad angår granskning av författningsförslag i viss mån får anses ha samma uppgifter som lagrådet på sitt område, mycket stora anspråk ställas på *kammarrättens* författningsgranskande verksamhet. En minskning av antalet ledamöter i lagavdelningen på sätt föreslagits från sex till fem synes icke behöva medföra några större olägenheter. Men enligt *kammarrättens* mening synes det böra ordnas så, att i regel åtminstone tre av de närvarande ledamöterna äro *kammarrättsråd*. Skulle å vederbörande division icke så många *kammarrättsråd* vara i tjänst, lär *kammarrättsråd* till erforderligt antal få detacheras från annan division. Detta är visserligen för arbetets jämna gång å sistnämnda division ofördelaktigt, men *kammarrätten* vill i detta sammanhang påpeka, att de sakkunniga ansett en dylik ordning kunna praktiseras både vid ledigheter å fastighetstaxeringsavdelningen och i samband med inrättandet av den ifrågasatta omsättningskatteavdelningen.

*Departements-
chefen.*

Frågan om *kammarrättens* sammansättning vid handläggning av mål angående fastighetstaxering och virkestaxering ävensom de sakkunnigas förslag om begränsning av de särskilda ledamöternas skyldighet att deltaga i målens handläggning å fastighetstaxeringsavdelningen torde jag få anmäla i annat sammanhang denna dag.

Till vad de sakkunniga uttalat angående behandlingen av de remisser, som för närvarande handläggas å lagavdelningen, kan jag ansluta mig.

Den redan tidigare väckta frågan om inrättande av en omsättningskatteavdelning inom *kammarrätten* för handläggning av samtliga mål om taxering

till omsättningskatt och för avgivande av bindande förklaringar beträffande tolkningen av förordningen angående allmän omsättningskatt har underkastats fortsatt beredning inom finansdepartementet. Med hänsyn främst till de svårlösta problem, som uppstått i fråga om dylika förklarings rättskraft, och då tvekan kan råda om behövligheten av den föreslagna nybildningen, kan jag emellertid icke tillstyrka, att en sådan specialavdelning för närvarande inrättas. När ytterligare erfarenhet vunnits beträffande rättsutvecklingen på omsättningskatteområdet kan anledning tänkas föreligga att återkomma till förslaget.

2. Särskild sakkunskap i vissa mål.

Vid handläggningen av mål angående fastighetstaxering och taxering till skogsaccis tillföres kammarrätten särskild sakkunskap i sådana frågor. Då kammarrätten i andra frågor anser sig ha behov av särskild sakkunskap, står det kammarrätten öppet att införskaffa sådan genom hänvändelse till andra ämbetsverk och myndigheter. Detta förekommer i viss utsträckning och vore enligt de sakkunnigas uppfattning i allmänhet till fyllest.

På två ytterligare områden anse emellertid de sakkunniga sådant permanent behov av sakkunskap föreligga, att särskilda åtgärder böra vidtagas, nämligen beträffande redovisningstekniska frågor och beträffande uppskattning av inkomst av skog.

Rörande *behovet av experter* på redovisningsteknikens område anföra de sakkunniga — med anknytning till bevillningsutskottets vid 1941 års riksdag uttalande i betänkande nr 24 — att redan nu gällande bestämmelser lämna utrymme för tillgodoseende i erforderlig omfattning av kammarrättens behov av sådan sakkunskap. Dels förvärvade varje ledamot genom ingående och så småningom mångårigt sysslande med i beskattningsmålen förekommande bokföringsfrågor en betydande erfarenhet, dels tillhandahölle de skattskyldiga ofta särskilda sakkunnigutlåtanden, då behov därav föreläge, och dels toge kammarrätten på hithörande område undantagsvis initiativ till utredningar genom remiss till sakkunniga myndigheter.

De sakkunniga äro emellertid av den uppfattningen, att det i vissa fall skulle vara av värde för kammarrätten att redan inom ämbetsverket ha tillgång till särskild sakkunskap i frågor om bokföring och balansteknik. Det kunde nämligen förväntas, att behovet av dylik sakkunskap särskilt vid handläggningen av krigskonjunkturskattemålen skulle göra sig mera gällande än hittills.

Beträffande behovet av särskild sakkunskap i frågor rörande uppskattning av inkomst av skog anföres:

Bestämmelserna om rätt till avdrag för värdeminskning av skog äro av den skogstekniska och invecklade natur, att det ej sällan, enligt vad för de sakkunniga uppgivits, skulle vara av värde att inom kammarrätten äga tillgång

till forstlig sakkunskap av samma slag som den, vilken enligt 126 § taxeringsförordningen skall vara representerad hos de särskilda ledamöter, vilka inom kammarrätten skola deltaga i handläggningen av mål angående taxering till skogsaccis.

Dessa särskilda sakkunniga föreslås erhålla ställningen av konsultativa sakkunniga. Härom anföres:

De särskilda slag av sakkunskap, varom här är fråga, skulle kunna tillföras kammarrätten genom att förordnande meddelades två eller möjligen flera, var på sitt område sakkunniga personer att i fall av behov biträda kammarrätten, en eller möjligen två i frågor rörande bokföring och balansteknik samt en eller två i frågor om uppskattning av inkomst av skog. Dessa särskilda sakkunniga skulle icke blott stå till kammarrättens och dess ledamöters förfogande för rådfrågning och överläggningar utan även vara skyldiga att på anmodan avgiva skriftliga yttranden i till dem remitterade mål eller ärenden och att efter kallelse infinna sig i kammarrätten för att närvara vid handläggningen av visst mål eller ärende, givetvis utan rätt att deltaga i kammarrättens beslut.

Yttranden.

Sakkunnigförslaget tillstyrkes i denna del av *kammarrätten*, som jämväl överlagt om möjligheterna att även i andra mål än beskattningsmål tillföra ämbetsverket särskild sakkunskap i vissa frågor, men på grund av de stora praktiska svårigheterna funnit tanken härpå för närvarande böra övergivas.

*Departements-
chefen.*

Jag tillstyrker de sakkunnigas förslag i här behandlade delar.

IV. Handläggningsfrågor och arbetsmetoder m. m.

Divisionsavdelningen och de i samband därmed föreslagna organisatoriska förändringarna av kammarrätten nödvändiggöra givetvis även modifikationer i de nu tillämpade arbetsformerna inom ämbetsverket. Utöver de förändringar, vilka äro att betrakta som en följd av den föreslagna omorganisationen, ha de sakkunniga föreslagit vissa andra rationaliseringsåtgärder med avseende å verkets arbetsmetoder. För dessa olika förslag, vilka icke påkalla någon prövning från riksdagens sida, torde här få lämnas en sammanfattande redogörelse.

Kammarrättens plenum.

Till främjande av enhetlighet i rättstillämpningen innehålla *gällande bestämmelser* följande angående vissa måls avgörande i plenum.

Finner någon av kammarrättens avdelningar vid överläggning till avgörande av

1) fattigvårdsmål, barnavårdsmål, mål angående mantalsskrivning eller angående kyrkobokföring,

2) mål angående avkortning av allmänna medel, mål angående avskrivning av allmänna medel eller av persedlar, reskontreringsmål, sådana anmärknings-, avlönings- eller pensionsmål, i vilka kammarrätten är högsta instans, eller mål angående familjebidrag,

den å avdelningen rådande meningen avvika från rättsgrundsats eller lagtolkning, som förut varit i sådant mål av kammarrätten antagen, må avdelningen förordna, att målet i hela dess vidd eller, där sådant prövas kunna ske, allenast viss i målet uppkommen fråga skall avgöras i plenum. Ha i särskilda för avdelningen kända beslut mot varandra stridande åsikter i fråga om viss rättsgrundsats eller lagtolkning å olika tider gjort sig inom kammarrätten gällande, skall avgörande i plenum äga rum endast i det fall att den rådande meningen befinnes avvika från det senast meddelade beslutet.

I plenum för handläggning av de i punkt 1) angivna målen skola deltaga presidenten och samtliga tjänstgörande kammarrättsråd samt i plenum för handläggning av de i punkt 2) angivna målen presidenten jämte kammarrättsråden å den eller de avdelningar, vilka hava att behandla dylika mål. Den, som föredragit målet å avdelningen, åligger att föredraga målet i plenum, ändå att han ej skall deltaga i avgörandet däri. Plenum, varom nu är fråga, må utsättas endast under ordinarie session.

I en med register försedd *minnesbok* skola av kammarrätten i sådana mål, som kunna hänskjutas till avgörande i plenum, tillämpade rättsgrundsatser eller meddelad tolkning av lag eller författning antecknas i de fall, då målen avgjorts i plenum eller kammarrätten eljest finner anteckningen erforderlig till upplysning för framtiden.

I plenum skola även handläggas remisser från Kungl. Maj:t eller statsdepartement, vari fråga är om kammarrättens organisation, avlöningsförhållanden eller arbetets ordnande inom verket eller som angå av kammarrätten i plenum avgjort mål eller ärende eller i vilka särskilt föreskrivits att ärendet skall behandlas i plenum.

I plenum, som här avses, skola deltaga presidenten och samtliga tjänstgörande kammarrättsråd. För handläggning av pleniärende, som ej tål uppskov, må assessor tillkallas, därest icke förutom presidenten minst sex eller i händelse av hans frånvaro minst sju kammarrättsråd äro tillstädes. Äro under tid, då presidenten åtnjuter ferier eller annan ledighet utan att ställföreträdare för honom förordnats, ej flera än sex ledamöter i tjänst, må pleniärende, som ej tål uppskov, kunna avgöras av allenast dessa ledamöter.

På enahanda sätt som nämnda remisser handläggas andra framställningar till Kungl. Maj:t eller departementschef än sådana, som enligt vad tidigare anförts (sid. 11) äga samband med anmärknings- och avlöningsmål.

I plenum handläggas även vissa ärenden, som röra kammarrättens inre angelägenheter, nämligen:

- 1) anmälan av från Kungl. Maj:t eller statsdepartement ankommande utslag och brev;
- 2) arbetsordningen för verket;
- 3) tjänstetillsättning, förordnanden och avsked, antagande av icke ordinarie personal ävensom tjänstgöringsbetyg;
- 4) befattningshavares i kammarrätten fel och försummelser i tjänsten; samt
- 5) andra ämnen, som prövas vara av sådan beskaffenhet, att de böra behandlas i plenum.

I plenum, som här sägs, skola deltaga presidenten och samtliga tjänstgörande kammarrättsråd, dock att plenum i fall av behov under motsvarande

förhållanden, som ovan är sagt rörande handläggningen av vissa remisser, kan ha annan, där angiven sammansättning.

I gällande bestämmelser föreslå *de sakkunniga* vidtagande av ändring endast såvitt angår de under kammarrättens inre angelägenheter upptagna grupperna 1) och 3) samt i viss mån grupp 5).

Förfarandet vid anmälan av från Kungl. Maj:t eller statsdepartementet ankommande utslag och brev anse de sakkunniga böra kunna utformas på ett mera praktiskt sätt, t. ex. genom att en avskrift av utslagen och breven delgives varje division för att där förvaras och hållas för ledamöterna tillgänglig.

För behandling av ärende om anställande av icke-ordinarie personal, om tjänstledighet, adjunktion och andra förordnanden samt om tjänstgöringsbetyg anse de sakkunniga icke erforderligt, att sammanträde i plenum hålles, därest icke presidenten finner sådant nödigt eller någon ledamot det äskar. Beslut i sådant ärende borde kunna fattas efter föredragning å samtliga vid tillfället tjänstgörande dömande avdelningar var för sig. Under februarier, då allenast en division är tjänstgörande, skulle dylikt ärende, som ej kan uppskjutas till dess av annan orsak plenum inträffar, kunna avgöras av denna division.

Sådana icke närmare angivna ärenden, vilka nu under stundom förekomma till behandling i plenum, såsom fråga om överlämnande till annan myndighet eller läggande till handlingarna av inkomna skrivelser m. m. dylikt, anses av de sakkunniga kunna allt efter ärendets art antingen handläggas å dömande avdelning eller — på sätt för närvarande sker beträffande sådana inre angelägenheter, vilka icke skola handläggas i plenum — avgöras av presidenten ensam på föredragning av sekreteraren.

Under nuvarande förhållanden sammanträder kammarrätten i plenum regelbundet varje fredag. Därest ovan föreslagna förändringar vidtoges, skulle regelbundet återkommande plena icke längre vara erforderliga.

Kammarrättens sessionstider.

Enligt *gällande bestämmelser* hålles ordinarie session dels från och med den 14 januari till och med den 15 juni dels ock från och med den 14 september till och med den 20 december. Under tisdagen och onsdagen närmast efter påsk äga dock ledamöterna åtnjuta befrielse från eljest å dessa veckodagar förekommande föredragnings skyldighet. Under sommarmånaderna eller tiden från och med den 16 juni till och med den 13 september tjänstgör varje ledamot 45 dagar. Under denna tid skola alltid minst sex ledamöter vara i tjänst. Under ordinarie session och under sommarmånaderna sammanträder kammarrätten dels till plenum, där så erfordras, en dag i varje vecka, dels ock å avdelningar med den sammansättning, som för varje fall är stadgad, så många dagar i varje vecka och så lång tid varje dag som erfordras för fullgörande av föreskriven föredragnings skyldighet. Under tiden mellan den 20 december och den 14 januari sammanträder kammarrätten allenast för handläggning av mål och ärenden, som påkalla ofördröjlig behandling. Minst sex ledamöter skola i den mån så erfordras delta i dessa måls och ärendens handläggning. Tiden för kammarrättens sammanträden bestämmas av presidenten, som jämväl äger kalla till extra sammanträde, då sådant på grund av ärendenas brådskande beskaffenhet eller för vinnande av ett skäligt arbetsresultat eller eljest finnes nödigt.

För *fastighetstaxeringsavdelningen* gälla i viss mån avvikande regler. Avdelningen sammanträder året näst efter det, då allmän fastighetstaxering ägt rum, varjämte session skall, efter presidentens bestämmande, hållas, när det med hänsyn till antalet inkomna mål prövas erforder-

derligt, dock minst en gång årligen. Session fortgår tills alla till avdelningens handläggning hörande mål, som äro i skick att kunna företagas till slutlig prövning, blivit avgjorda. Under pågående session sammanträder avdelningen — med avbrott för fyrtiofem dagar under sommarmånaderna, för tiden från och med måndagen före till och med fredagen efter påsk samt under tiden den 21 december—den 13 januari — fyra timmar varje helgfri måndag, tisdag, onsdag, torsdag och fredag. Innan sessionen börjar, åtnjuta de blivande föredragandena under omkring en månad befrielse från annan tjänstgöring än skyldigheten att bereda mål till föredragning under den stundande sessionen.

Enligt *sakkunnigförslaget* böra tiderna för ordinarie session lämnas i stort sett oförändrade. Vissa smärre jämkningar föreslås dock av de sakkunniga, vilka i frågan anföra följande.

Till en början synes det uppehåll i ordinarie session, som nu förekommer vid påsken, böra utsträckas att omfatta även skärtorsdagen och således en hel vecka eller tiden från och med torsdagen före till och med onsdagen efter påsk. Vidare böra vederbörande ledamöter å division — i överensstämmelse med vad som gällde för hovrätterna före införandet av den där nu tillämpade, av inga detaljerade tidsbestämmelser reglerade föredragningsordningen — då division efter åtnjuten sommarledighet återinträder i tjänstgöring, få åtnjuta befrielse från sammanträde under två dagar, så att de komma i tillfälle att bereda mål till föredragning utan att detta arbete inkräktar på dem tillförsäkrade sommarferier. Denna befrielse bör ifrågakomma under de efter sommarledighetens slut först infallande två sessionsdagar, då till handläggning enligt fastställd indelning eljest skolat företrädesvis förekomma mål och ärenden, vilkas föredragning tillhör ledamöt, dock med skyldighet för dömande avdelning att därunder sammanträda för behandling av mål eller ärende, med vars handläggning ej kan anstå. Däremot synes det uppehåll i ordinarie session, som förekommer omkring julen, böra begränsas med en vecka, så att den s. k. vårssessionen framdeles kommer att börja den 7 i stället för som hittills den 14 januari.

Under perioden 20 december—7 januari föreslås ledamöterna och övriga föredragande jämväl i fortsättningen skola åtnjuta befrielse från föredragningskyldighet, dock med skyldighet att — liksom hittills — på kallelse av presidenten eller divisionsordföranden sammanträda när så erfordras. Ett visst uppehåll i föredragningen synes nämligen de sakkunniga erforderligt för att bereda vederbörande tillfälle till rådrom för återställning av eventuellt mellan ledamöterna cirkulerande mål och ärenden samt för utförande av förarbeten för mera vidlyftiga mål och ärenden som avses skola föredragas under den följande sessionen.

Den för *fastighetstaxeringsavdelningen* stadgade särskilda ordningen — jämväl i vad densamma innefattar längre ledighet vid påsken — anses av de sakkunniga skola fortbestå såsom betingad av avdelningens speciella förhållanden.

Föredragnings- och kontrolläsningskyldighet.

Angående föredragningstiden innehålla *gällande bestämmelser* att ledamöterna skola föredraga envar 3.5 timmar i veckan under ordinarie session och 3 timmar i veckan under sommarmånaderna samt att den extra föredraganden föredrager 4.5 timmar i veckan under ordinarie session och 4 timmar i veckan under sommarmånaderna, varjämte sekreteraren efter förordnande av presidenten föredrager 1 timme i veckan under ordinarie session. Således förekommer varje vecka i kammarrätten under ordinarie session fö-

redragning av mål och ärenden å division under sammanlagt ($30 \times 3.5 =$) 105 timmar av 30 ledamöter (108.5 timmar av 31 ledamöter) jämte 4.5 timmar av extra föredraganden och 1 timme av sekreteraren eller tillhopa 110.5 timmar, varifrån dock skall avräknas den tid, som, olika allt efter omständigheterna, åtgår för återställning av kontrollästa mål och ärenden. Där så påkallas må jämkning vidtagas av denna föredragningskyldighet. — Efter målens föredragning kontrolläsas de av någon avdelningens ledamot.

I regel är arbetet inom de olika avdelningarna — med undantag för fastighetstaxeringsavdelningen — så ordnat, att varje ledamot deltagar i sammanträde under tre dagar i varje vecka och använder veckans övriga dagar till beredande av mål för egen föredragning, kontrolläsning av mål, vilka föredragits av andra ledamöter och i vilkas handläggning han deltagit, kontrolläsning av mål, som föredragits av sekreteraren eller extra föredragande, avfattande av avvikande meningar, justeringsarbete m. m. dylikt.

Beträffande vissa mål har stadgats, att de skola föredragas med förtur.

De sakkunniga avvisa tanken att föredragningskyldigheten även för kamrarrättens vidkommande skulle ordnas på samma sätt som för hovrätterna, där arbetstakten regleras genom bestämmelser därom att vissa en division tilldelade mål skola vara föredragna före början av divisions ledighet under sommarferierna och före början av julferierna. Med hänsyn till den förefintliga arbetsbalansen samt till det växlande och stora antalet årligen till kamrarrätten inkommande mål, har det icke syntts de sakkunniga möjligt att för närvarande för kamrarrättens del införa en sådan ordning, hur önskvärt det än kunde synas.

I och med införandet av en fast divisionsindelning anse de sakkunniga dock, att gällande bestämmelser kunna i någon mån revideras. Sålunda föreslås att för varje division bestämmas en sessionstid av 20 timmar i veckan under ordinarie session och av 17 timmar i veckan under sommarmånaderna. En sessionstid av 20 timmar i veckan kunde beräknas fördela sig med en föredragningskyldighet för den extra föredraganden av 4.5 timmar och för envar av de fyra ledamöterna av 3.5 timmar. Den återstående tiden av 1.5 timmar kunde beräknas i allmänhet åtgå för återställning av kontrollästa mål. Föredragning ej överstigande en timme i veckan av föredragandeaspirant eller sekreteraren skulle kunna ersätta föredragning av ledamot eller extra föredragande.

Den minskning i ledamöternas bisittningsskyldighet, som kan beräknas bli följden av divisionsordförandens skyldighet att deltaga i handläggningen av alla mål och ärenden och genom begränsningen till tre av det domföra antalet ledamöter, beräknas av de sakkunniga uppvägd av den ökade kontrolläsningsskyldigheten. Divisionsordföranden kan enligt de sakkunniga icke lämpligen åläggas kontrolläsningsskyldighet för mer än vad som belöper på två timmars föredragning i veckan och de sakkunniga föreslå, att denna ordförandens kontrolläsningsskyldighet begränsas till att avse en del av den föredragning, som verkstälts av extra föredraganden, föredragandeaspirant eller sekreteraren. Mål och ärenden, som föredragits av ledamot, föreslås skola kontrolläsas av den ledamot som jämte ordföranden deltagit i avgörandet. Kontrolläsningen av den del av icke-ledamots föredragning, som ej åligger ordföranden, skall enligt förslaget fördelas mellan divisionens ledamöter på sätt divisionen bestämmer.

Inom ramen för den sålunda föreslagna sessionstiden av 20 timmar för division och vecka skall enligt förslaget presidenten eller på hans uppdrag divisionsordföranden äga bestämma tiden för divisionens sammanträden. 20 timmars sessionstid för division och vecka vore att betrakta som ett maximum och när så erfordrades, borde presidenten kunna medgiva tillfälliga jämkningar och lättnader.

Grunderna för fördelning av mål och ärenden.

Enligt *gällande bestämmelser* lottas det stora flertalet mål och ärenden mellan rotlarna. Presidenten äger befogenhet att beträffande vissa grupper av mål föreskriva, att de skola undantagas från lottning och tilldelas viss eller vissa rotlar eller sekreteraren. För utjämnande av de olika föredragandenas arbetsbörda må presidenten förordna, såväl att viss eller vissa rotlar ej skola delta i lottning eller delta däri efter annan grund, som att mål eller ärende skall överlämnas från en rotel till en annan. Anmärknings- och avlöningsmål samt familjebidragsmål tilldelas efter presidentens bestämmande minst två rotlar. Fastighets- och skogsaccistaxeringsmålen tilldelas fastighetstaxeringsavdelningen.

Remisser i anledning av klagan över beslut, som kammarrätten meddelat i därstädes handlagt mål, tilldelas såvitt ske kan den som varit föredragande i målet. Fördelning i övrigt av remisser verkställs genom lottning. De remisser och de framställningar till Kungl. Maj:t eller departementschef, som skola handläggas i plenum, lottas mellan kammarrättsråden. Lottning av andra remisser sker mellan kammarrättens samtliga föredragande ledamöter. I sådan lottning deltagar dock icke äldsta tjänstgörande kammarrättsrådet. Därest med hänsyn till ämnets beskaffenhet eller för arbetets underlättande presidenten finner det lämpligt, att remiss, varom nu är fråga, beredes och föredrages av viss ledamot, må presidenten förordna, att remissen undantages från lottning och överlämnas till samma ledamot. Presidenten äger ock själv föredraga remiss, där han finner det lämpligt.

Vad här är sagt om remiss, som skall handläggas i plenum, äger jämväl tillämpning å vissa mera betydelsefulla ärenden rörande kammarrättens inre angelägenheter. Övriga ärenden rörande kammarrättens inre angelägenheter föredragas i regel av sekreteraren.

Enligt *de sakkunnigas* förslag skall införas den bestämmelsen, att blott ledamöternas rotlar skola delta i lottningen av mål och ärenden. Från dessa rotlar skola sedermera mål och ärenden överlämnas till extra föredragande efter beslut av divisionsordföranden. Varje extra föredragande skall ha sin rotel, i vilken de överlämnade målen och ärendena införas. Till extra föredragande skola överlämnas alla slags mål och ärenden, således icke såsom för närvarande endast vissa grupper. Härigenom anse de sakkunniga, att den eftersträfvade allsidiga utbildningen av de extra föredragandena skall kunna uppnås. Föredragandeaspirant skall ha att föredraga sådana mål och ärenden, som överlämnats till extra föredragande.

Efter införandet av enhetliga domförhållningsregler bleve det enligt de sakkunniga icke längre nödvändigt att begränsa handläggningen av anmärknings- och avlöningsmålen till vissa divisioner.

I övrigt föreslås *gällande bestämmelser* även i fortsättningen skola äga tillämpning.

Divisionsordförande.

Divisionsordföranden på de *ordinarie divisionerna* skall enligt sakkunnigförslaget leda arbetet å divisionen samt tillse, att detsamma bedrivs i stadgad ordning och utan onödig tidsutdräkt ävensom att tjänstemännen å divisionen fullgöra sina skyldigheter. Han föreslås vidare skola i tidigare omnämnd utsträckning kontrolläsa mål och ärenden, som å divisionen föredragas av extra föredraganden, föredragandeaspirant eller sekreteraren, justera å divisionen förda protokoll samt föra minnesbok å divisionen, vilken minnesbok bör innehålla icke blott uppgifter om de åtgärder, som beslutats i de mål och ärenden, vilka föredragits å divisionen, utan även minnes-

anteckningar om de mål och ärenden, i vilka kammarrättens beslut anses vara av principiell betydelse eller prejudicerande karaktär. Det skall tillkomma divisionsordföranden att tillse, att icke till extra föredraganden respektive föredragandeaspirant överlämnas sådana mål och ärenden, som på grund av mera säregen, invecklad eller vidlyftig beskaffenhet icke lämpa sig för föredragning av yngre och oprövade krafter.

Därutöver skall divisionsordföranden enligt sakkunnigförslaget på referentens föredragning besluta om kommunikation. Härom anföra de sakkunniga:

Enligt § 12 i gällande instruktion har föredragande ledamot eller annan föredragande, som kammarrätten därtill bemyndigar, att, där så anses erforderligt, infordra förklaringar samt lämna vederbörande tillfälle att inkomma med påminnelser ävensom inhämta yttranden från ämbetsverk och myndigheter. Enligt vad de sakkunniga inhämtat begagna sig kammarrättens ledamöter och extra föredragande endast i mycket ringa utsträckning av ifrågavarande befogenhet, utan överlåta i allmänhet åt vederbörande avdelning att besluta erforderlig kommunikation, varvid visserligen givetvis föredragningen begränsas till en redogörelse för de faktorer, vilka inverka på bedömandet av kommunikationens erforderlighet.

Det vill emellertid förefalla, som om föredragning för kommunikation icke borde under några förhållanden förekomma å avdelning, utan synes i de fall, där vederbörande referent finner kommunikation påkallad sådan böra på förslag av denne beslutas av divisionsordföranden. Härigenom kan möjligen genomförandet av sådan vidgad skriftlig procedur, som bevillningsutskottet vid 1941 års riksdag efterlyst, i viss mån underlättas. Därest ordföranden för sin del finner, att målet kan i befintligt skick avgöras och förty vägrar besluta kommunikation, skall frågan givetvis gå till avgörande å den dömande avdelningen.

Den jämlikt § 33 i kammarrättens instruktion för äldsta tjänstgörande kammarrättsrådet föreskrivna skyldigheten att vid förfall för presidenten utöva dennes ämbete, bör enligt de sakkunniga framdeles åvila äldsta tjänstgörande divisionsordföranden.

För divisionsordförande på fastighetstaxeringsavdelningen måste på grund av denna avdelnings särskilda organisation även efter genomförande av divisionsindelningen gälla i viss mån avvikande regler. I överensstämmelse med gällande bestämmelser skall det sålunda åliga ordföranden å fastighetstaxeringsavdelningen att — utöver fullgörande av övriga på divisionsordförande ankommande skyldigheter — jämväl inkalla de särskilda ledamöterna till tjänstgöring, besluta om fördelning av föredragningsskyldigheten mellan föredragandena, kontrolläsa de avdelningens handläggning icke tillkommande mål, som på presidentens förordnande föredragas av annan ordinarie ledamot, samt underteckna från avdelningen utgående expeditioner, som skola å kammarrättens vägnar underskrivas. Med hänsyn till dessa ytterligare skyldigheter föreslås att bemyndigande skall meddelas presidenten att även i framtiden medgiva den befrielse från skyldigheten att deltaga i handläggningen av alla mål och ärenden å avdelningen, som kan finnas vara av omständigheterna påkallad.

Avfattandet av kammarrättens beslut.

Enligt gällande bestämmelser erhålla kammarrättens utslag den dags datum, då beslutet fattades. De inneliggande exemplaren av kammarrättens utslag samt av de brev, vilka innefatta slutligt beslut, undertecknas å alla andra avdelningar än fastighetstaxeringsavdelningen av dem, som deltagit i beslutet. Koncepten till övriga expeditioner justeras av föredragande ledamoten eller, om annan än ledamot varit föredragande, av den ledamot, som kon-

trolläst målet. Därjämte föres av notarie eller amanuens protokoll vid varje sammanträde. Detta uppsättes först sedan samtliga vid sammanträdet meddelade beslut blivit underskrivna eller justerade och innehåller endast klagandens namn, målets diarienummer, angivande av om beslut i målet meddelats genom utslag eller brev jämte hänvisning till kammarrättens dombok eller registratur och i förekommande fall skiljaktig mening, som vid målets avgörande må ha av någon ledamot uttalats. Det åligger protokollsföraren att, därest hinder möter för justering av protokoll inom utgången av tionde veckan efter den, varunder protokollet hållits, härom göra skriftlig anmälan hos äldsta tjänstgörande ledamoten å avdelningen. De utgående expeditionerna undertecknas av presidenten eller hans ställföreträdare och kontrasieras av sekreteraren, där ej kontrasignationsskyldigheten i behörig ordning ålagts extra föredragande.

På fastighetstaxeringsavdelningen tillämpas icke detta dombokssystem utan där föres endast protokoll. Vid detta protokoll fogas rubriken till utslaget såsom bilaga, och kammarrättens beslut jämte eventuellt förekommande avvikande meningar intages i protokollet. Alla under en vecka förda protokoll justeras under loppet av följande vecka. Erfordras undantagsvis längre tid för målets avgörande, sättes detsamma såsom cirkulant mellan ledamöterna och återställs inom viss kortare tid. Protokollet justeras och underskrives av äldste närvarande kammarrättsrådet och förses med kammarrättens sigill. Omedelbart efter det att protokollet justerats utskrivs och expedieras de utgående expeditionerna. Dessa undertecknas av avdelningens ordförande och kontrasieras av den å avdelningen tjänstgörande notarien.

De sakkunniga föreslå nu, att det för närvarande å fastighetstaxeringsavdelningen tillämpade systemet genomföres på samtliga divisioner, dock att de från de ordinarie divisionerna utgående expeditionerna jämväl framdeles skola undertecknas av presidenten.

I fråga om olägenheterna med dombokssystemet framhålla de sakkunniga, att detta är synnerligen otympligt och tidsödande. De anföra vidare:

Sedan beslut efter föredragning av ett mål å avdelning där meddelats och det s. k. ineliggande utslaget blivit uppsatt, cirkulerar detsamma jämte akten i målet mellan de ledamöter, som jämte föredraganden deltagit i målets avgörande. Någon viss dag för målets återställning är icke fastställd, och den brist på fasthet hos organisationen av divisionerna, som de sakkunniga förut påtalat, med ty åtföljande omväxling i avseende å sammansättningen av de dömande avdelningarna gör, att ej sällan svårighet föreligger för de i handläggningen av ett visst mål deltagande ledamöterna att i fall av behov åter sammanträffa för gemensam överläggning rörande ett föredraget men icke slutligt avgjort mål. En betydande försening av det ineliggande utslagets underskrivande och således även av protokollets justering och utslagets expedierande blir ofta följden härav.

En genomgående tillämpning av protokollssystemet skulle enligt de sakkunniga i hög grad befrämja arbetstakten inom kammarrätten. Icke blott expedieringen av utslagen utan även målens slutliga avgörande skulle påskyndas därigenom, att all återställning kunde förläggas till en viss på förhand bestämd, ej alltför avlägsen tidpunkt, då de i målets handläggning deltagande ledamöterna skulle vara samlade, t. ex. senast måndagen i andra veckan efter den, varunder målet blivit handlagt. En oavvislig förutsättning för protokollssystemets tillämpning vore emellertid införandet av fast organiserade divisioner, å vilka ledamöterna indelats till tjänstgöring på sådant sätt, att samma ledamöter med viss regelbundenhet deltog i de dömande avdelningarnas sammanträden.

Yttranden.

I fråga om sessionstiderna har *statskontoret* ifrågasatt, huruvida tillräckliga skäl föreläge att alltjämt bibehålla indelningen av kammarrättens arbetsår i »ordinarie session», »sommarmånaderna» och »tiden mellan den 20 december och den 7 januari».

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om divisionsordförandes åligganden har *kammarrätten* givit sin anslutning medan *statskontoret* däremot funnit den föreslagna överflyttningen av avgöranden om kommunikation m. m. endast vara av behovet påkallad i fall, då annan än ledamot vore föredragande.

De sakkunnigas förslag om införande av ett protokollssystem såsom metod för avfattandet av kammarrättens beslut avstyrkes av *kammarrättens majoritet*, vilken i frågan anför:

Det förefaller kammarrätten, som om ett avskaffande av dombokssystemet och ett införande av protokollssystemet i och för sig skulle vara fördelaktigt, då därigenom både tid och arbete torde komma att besparas. Det föreslagna protokollssystemet hänger emellertid intimt samman med det sätt, på vilket kontrolläsningen av föredragna mål ordnas. Det är också detsamma, som tillämpas i högsta domstolen och regeringsrätten. I dessa domstolar kontrolläses varje mål efter föredragningen av en ledamot men ej av de övriga. Systemet torde där fungera på ett fullt tillfredsställande sätt. Men det är att märka, dels att kontrollanterna där äro ordinarie domare i högsta instans och dels att föredragandena äro personer med stor erfarenhet från sitt arbetsområde. Annorlunda gestaltar sig situationen i kammarrätten. En stor del av de ledamöter, som skola verkställa kontrolläsningen, äro icke ordinarie domare, en del av dessa kunna till och med vara förhållandevis unga och oerfarna. Föredragandena komma till en stor del att bestå av unga adjungerade ledamöter och extra föredragande, de sistnämnda i många fall med mycket ringa erfarenhet. Kammarrätten har tidigare (se sid. 13) framhållit, vilka betänkliga situationer på grund härav kunna uppstå vid målens kontrolläsning. Och vill man komma ifrån dessa svårigheter, återstår enligt kammarrättens mening intet annat än att bibehålla den nuvarande anordningen, enligt vilken målen efter föredragningen cirkulera mellan samtliga de ledamöter, som deltagit i avgörandet.

Givetvis kan även med sistnämnda anordning ett protokollssystem användas. I så fall skulle ineliggande utslag ej behöva uppsättas och underskrivas av de i målets avgörande deltagande ledamöterna, utan det skulle räcka med att rubriken till utslaget jämte kammarrättens beslut bilades akten, när denna cirkulerade mellan ledamöterna, för att eventuellt av dessa förses med justeringsmärke. För att övergången till ett protokollssystem skall kunna medföra några fördelar fordras emellertid att föreskrifter meddelas om att mål skola återställas och protokoll skola justeras före viss ej alltför avlägsen tidpunkt. Dylika föreskrifter synas emellertid böra meddelas jämväl för det fall att, såsom nu, ineliggare utskrivs och målen efter föredragningen cirkulera mellan ledamöterna.

Fyra kammarrättsråd ha uttalat avvikande mening och tillstyrkt sakkunnigförslaget.

V. Anslagsfrågor.

Under år 1941 ha i kammarrätten tjänstgjort — utom extra befattningshavare utan fast avlöning — följande ledamöter och övriga befattningshavare:

Befattning	Lönegrad
1 president	B 3
18 kammarrättsråd	A 30
1 byråchef å överflyttningsstat.....	A 30
12 assessorer	Eo 27
1 förste kanslisekreterare å överflyttningsstat.....	A 26
1 sekreterare	A 24
1 extra föredragande	Eo 24
1 aktuarie	A 21
8 notarier	A 21
1 andre kanslisekreterare å överflyttningsstat.....	A 21
4 amanuenser med heltidstjänstgöring.....	Eo 18
1 amanuens med halvtidstjänstgöring	Eo 18
1 amanuens med heltidstjänstgöring.....	Eo 15
5 amanuenser med halvtidstjänstgöring	Eo 15
3 extra tjänstemän med halvtidstjänstgöring	Ex 15
1 kansliskrivare	A 11
2 kanslibiträden	A 7
3 kontorsbiträden	A 4
6 kontorsbiträden	Eo 4
1 skrivbiträde	A 2
1 extra skrivbiträde	Ex 1
1 förste expeditionsvakt	A 7
3 expeditionsvakter	A 5
1 expeditionsvakt	Eo 5
1 extra expeditionsvakt	Ex 5.

Anm. 1. Byråchefen har genom kungl. brev den 31 maj 1929 tillagts samma befogenhet som kammarrättsråd, med undantag dock vad angår handläggningen av sådana mål angående fastighetstaxering och virkestaxering, vilka skola handläggas i den i 126 § taxeringsförordningen stadgade ordning.

Anm. 2. Å en av assessorstjänsterna må förordnande meddelas endast för tid, då den å överflyttningsstat uppförda förste kanslisekreteraren är förhindrad att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot i kammarrätten.

Genom beslut den 23 maj 1941 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att tills vidare under budgetåret 1941/42 finge, så länge session fortginge å fastighets-taxeringsavdelningen, utgå dels arvoden åt ordföranden å nämnda avdelning samt åt notarie, vilken erhåller uppdrag att å avdelningen förrätta vissa sekreterar- och aktuariegöromål, med, för år räknat, 500 kronor, respektive 360 kronor, dels ock ersättningar åt särskilda ledamöter vid handläggning av mål angående fastighets- och virkestaxering.

För budgetåret 1941/42 ha genom beslut den 23 maj 1941 fastställts följande stater:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor	370,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	»	6,400
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	»	240,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»	86,000
	Summa kronor	703,000.

Omkostnadsstat.

Utgifter:

1. Sjukvård m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor	3,000
2. Expenser, <i>förslagsvis</i>	»	22,600
	Summa kronor	25,600

Särskilda uppbördsmedel:

Ersättning för uppvärmning av vissa av riksräkenskapsverket och riksarkivet disponerade lokaler:

av riksräkenskapsverket	kronor	600
av riksarkivet	»	1,000 kronor
	Nettoutgift kronor	24,000.

Av anslagsposten till expenser må för nedan nämnda ändamål tagas i anspråk följande belopp:

Bränsle, lyse och vatten, <i>förslagsvis</i>	kronor	5,000
Övriga expenser, <i>högst</i>	»	17,600
	Summa kronor	22,600.

I statsverkspropositionen ha anslagen till kammarrättens avlöningar och omkostnader — med hänsyn till den utredning, vars resultat nu föreligger — upptagits med allenast beräknade belopp. Dessa angåvos till vad kammarrätten i skrivelse den 12 september 1941 föreslagit, eller avlöningsanslaget till 704,600 kronor och omkostnadsanslaget till 27,000 kronor.

Det av de sakkunniga framlagda förslaget förutsätter en utökning av kammarrättens personal. I anslutning till omorganisationsförslaget ha de sakkunniga jämväl upptagit frågan om ändrad lönegradsplacering för ett flertal befattningshavare. Den ändrade organisationens inverkan på kammarrättens omkostnadsstat har behandlats i ämbetsverkets yttrande över förslaget, där ämbetsverket även framlagt en beräkning av anslagsbehovet för nästkommande budgetår. Samtliga frågor rörande anslagsberäkningen torde här få behandlas i ett sammanhang.

Personalbehov och lönegradsplacering.

De sakkunniga.

Proportionen mellan ordinarie och icke-ordinarie ledamöter.

Såsom tidigare angivits, föreslå de sakkunniga, att antalet ledamöter minskas till 30 från nuvarande 31. Enligt de sakkunnigas uppfattning bör även för kammarrättens vidkommande upprätthållas den principen, att domare skall vara ordinarie tjänsteman. Detta bör dock enligt de sakkunniga icke föranleda inrättande av flera ordinarie befattningar än som motsvarar det konstanta ledamotsbehovet, i synnerhet som de sakkunnigas förslag även innebär ett stärkande av assessorernas ställning. En viss försiktighet bör sålunda enligt de sakkunnigas mening iakttagas i fråga om utökning av antalet kammarrättsråd, icke minst med hänsyn till den minskning av kammarrättens arbetsbalans, som ägt rum under senare år, och till den minskning av arbetsbördan, som kan bli följden av ett genomförande av de sakkunnigas kommande förslag om omorganisation av beskattningsnämnderna.

Ifråga om den proportion, som bör råda mellan ordinarie och icke-ordinarie ledamöter i kammarrätten ha de sakkunniga anslutit sig till den av ämbetsverket självt vid flera tillfällen tillkännagivna uppfattningen, att antalet icke ordinarie ledamöter i rättssäkerhetens intresse icke borde vara större än att det motsvarade högst hälften av antalet ordinarie. De sakkunniga ha därför, såsom redan nämnts, föreslagit, att antalet kammarrättsråd fastställas till 20 och antalet assessorer till 10. Detta skulle innebära, att om byråchefsbefattningen indroges och dess innehavare utnämndes till kammarrättsråd, endast en kammarrättsrådsbefattning skulle nyinrättas och två assessorsbefattningar kunna indragas.

Divisionsordförande.

De sakkunniga föreslå, att divisionsordförandeposterna skola besättas med ordinarie kammarrättsråd och att envar av dessa såsom ersättning för det krävande arbete, som ordförandeskapet innebär, skall erhålla ett arvode av 2,500 kronor för år, eller samma belopp som utgår till divisionsordförande i hovrätt. Skulle hovrätternas divisionsordförande mot avstående av arvode inplaceras i högre lönegrad än A 30, böra enligt de sakkunnigas förmenande divisionsordförandena i kammarrätten komma i åtnjutande av samma förmåner som de förstnämnda.

Vissa sakkunnigarvoden.

De särskilda sakkunniga i frågor om bokföring och balansteknik samt uppskattning av inkomst av skog, vilka enligt de sakkunnigas förslag skola knytas till kammarrätten, föreslås skola åtnjuta dels ett mindre arvode dels ock ersättning för varje särskilt uppdrag. Kostnaden härför beräknas av de sakkunniga till 4,000 kronor för år.

I de grunder som gälla för fastställande av arvode åt de särskilda ledamöterna å fastighetstaxeringsavdelningen föreslås icke någon ändring. Genom den föreslagna begränsningen av dessa ledamöters tjänstgöring skulle dock viss besparing ernås.

Assessorsbefattningarna.

De sakkunniga ha till behandling upptagit frågan om kammarrättsassessorernas jämställande i lönegradshänseende med assessorerna i hovrätterna. De senare åtnjuta i regel lön och övriga förmåner som om de vore extra ordinarie tjänstemän i lönegraden Eo 29 medan kammarrättsassessorerna äro placerade i lönegraden Eo 27. Assessorsbefattningarna i kammarrätten äro emellertid — till skillnad mot samma befattningar i hovrätt — att betrakta såsom föranledda av kammarrättens behov av förstärkta ledamotskrafter. Med hänsyn till att detta behov alltjämt vore att anse såsom tillfälligt samt till kammarrättsassessorernas möjlighet att erhålla vikariatsförordnande såsom kammarrättsråd, varigenom de komme i bättre ställning än hovrättsassessorerna, ha de sakkunniga avvisat tanken på en uppflyttning i lönegrad av assessorsbefattningarna. På grund av den långsamma befordringsgången inom ämbetsverket föreslå de sakkunniga emellertid en viss uppnyjkning av nuvarande bestämmelser. Enligt förslaget skulle gälla, att assessor, vilken innehaft assessorsförordnande i minst tre år, kunde placeras i 28 löneklassen samt att kammarrätten skulle äga att, där kammarrätten eljest funne anledning föreligga till assessors placering i högre löneklass än 26, därom göra framställning hos Kungl. Maj:t.

Sekreterarbefattningen.

De sakkunniga ha — i anslutning till tidigare av kammarrätten framställda förslag i denna fråga — förordat, att sekreterarbefattningen uppflyttas från nuvarande lönegrad A 24 till lönegrad A 26. Såsom skäl härför har åberopats sekreterarens stora arbetsbörda och delvis mycket kvalificerade arbetsuppgifter. Beträffande de sekreteraren nu åvilande arbetsuppgifterna torde få hänvisas till en utförlig redogörelse i de sakkunnigas betänkande (sid. 85—86). Efter genomförande av den allmänna effektivisering av arbetet inom kammarrätten, som ämbetsverkets omorganisation beräknas medföra, synes det de sakkunniga, att sekreterarens arbete skulle bli så krävande och ansvarsfullt, att sekreterarbefattningen borde uppflyttas till åtminstone den lönegrad, i vilken sekreterarna i de mindre hovrätterna äro placerade, eller A 26. Samtidigt därmed skulle tjänstebenenämningen ändras till kammarrättssekreterare.

Befattningarna såsom extra föredragande och föredragandespasant.

De sakkunniga föreslå inrättande av fem ytterligare befattningar såsom extra föredragande vid kammarrätten, utöver den redan befintliga befattningen i Eo 24. Härigenom skulle en extra föredragande kunna indelas till

tjänstgöring å varje division, dock icke å fastighetstaxeringsavdelningen. En av de sakkunniga verkställd jämförelse (se betänkandet sid. 62—63) mellan den ställning, innehavarna av de föreslagna extra föredragandebefattningarna skulle intaga, och ställningen såsom fiskal i hovrätt jämlikt nuvarande bestämmelser, har föranlett de sakkunniga att föreslå, att av de sex befattningarna som extra föredragande tre skulle placeras i lönegraden Eo 24 och tre i lönegraden Eo 21. De sakkunniga förklara, att hänsyn härvid tagits såväl till den för närvarande mycket långsamma befordringsgången inom kammarrätten som även till önskemålet att erhålla en gradvis förbättrad löneställning för de tjänstemän, som i avvaktan på befordran till assessorer tjänstgöra inom kammarrätten.

Förordnande såsom föredragandeaspirant skall enligt förslaget icke medföra någon extra ersättning för befattningshavare i amanuensställning. Till föredragandeaspirant utau amanuensförordnande föreslås utgå arvode med 3,360 kronor för år eller samma belopp som uppbäres av fiskalsaspirant i hovrätt. Såsom förut nämnts förutsättas högst två dylika arvoden kunna samtidigt utgå.

Aktuariefattningen.

Under åberopande att aktuariens ställning efter ämbetsverkets omorganisation i alla avseenden skulle bliva densamma som under nuvarande förhållanden föreslå de sakkunniga icke någon ändring i nu gällande föreskrifter om aktuariens löneställning. Dock anse de sakkunniga, att aktuarien bör beredas sådan lättnad i arbetsbördan som kan vinnas genom en förstärkning av biträdespersonalen å aktuariekontoret. Denna fråga kommer att i det följande behandlas i samband med den övriga lägre biträdespersonalens lönegrads-placering.

Notariefattningarna.

Inom kammarrätten finnas enligt gällande bestämmelser 8 notarier och 1 andre kanslisekreterare å överflyttningsstat, samtliga befattningar placerade i lönegraden A 21. Notarierna åligger att upprätta på ledamöternas föredragning beslutade utslag och brev, verkställa eller övervaka alla de åtgärder, som erfordras för expediering av dessa, tjänstgöra vid protokollet, uppgöra förslag till rubriker och, där så lämpligen kan ske, promemorior i mål, som av ledamot skola föredragas, ävensom i övrigt lämna ledamöterna det biträde, som av dem i tjänsten äskas.

Notarierna äro i regel indelade till tjänstgöring på så sätt, att varje notarie biträder två föredragande.

En av notarierna tjänstgör såsom kammarrättens kassör, och åt denne har kammarrätten även uppdragit att verkställa granskning av riksräkenskapsverkets räkenskaper.

På fastighetstaxeringsavdelningen gälla i viss mån andra förhållanden. Under de tider, då session pågår å denna avdelning, förordnas en notarie att mot ett arvode av 360 kronor för år förrätta vissa sekreterar- och aktuariegöromål å avdelningen. Dessa göromål bestå däri, att en notarie efter

uppdrag av kammarrätten — vilket uppdrag kammarrätten äger meddela så länge lokalen för fastighetstaxeringsavdelningen är skild från kammarrättens övriga lokaler — under de tider session å avdelningen fortgår, såväl i sekreterarens som aktuariens ställe kontrasignerar från avdelningen utgående expeditioner, mottager, registrerar och i behörig ordning förvarar protokoll, konceptexpeditioner och handlingar, som höra till å avdelningen avgjorda mål, som ock granskar de särskilda ledamöternas å avdelningen rese- och arvodesräkningar. Han biträder därjämte ordföranden å avdelningen i dennes arbete med den planläggning av arbetet å avdelningen, som erfordras för att detta skall kunna bedrivas fullt rationellt. För att han på ett riktigt och tillfredsställande sätt skall kunna fylla denna uppgift kräves, att han med sakkunskap och intresse sätter sig in i de inkommande målens beskaffenhet, så att han vid föredragning inför ordföranden kan tillhandahålla förslag i avseende å målens fördelning i grupper.

De mål, som skola handläggas å fastighetstaxeringsavdelningen, inkomma till betydande antal även under de tider, då session å avdelningen icke pågår. Målen böra då omedelbart underkastas en första granskning i syfte att undersöka, om ytterligare kommunikation eller utredning däri erfordras. Denna granskning utföres för närvarande av en assessor på grund av frivilligt åtagande.

Enligt de sakkunniga bör varje ordinarie division tilldelas viss kanslipersonal, däribland en notarie. Det skall enligt förslaget åligga denne att föra protokollet vid sessionerna å divisionen, att lämna divisionsordföranden det biträde, denne kan behöva för ledning av divisionens arbete, att utöva överinseende över amanuensernas verksamhet och fördela arbetsuppgifterna mellan dem, samt att i övrigt själv biträda ledamöterna med rubrik- och promemorieuppsättning. Notariens halva tid beräknas av de sakkunniga åtgå till protokollföring m. m., varför han beräknas kunna biträda ledamöterna endast i samma utsträckning som en tjänsteman med halvtidstjänstgöring.

Beträffande kassörsgöromålen förorda de sakkunniga bibehållandet av rådande system, varvid dock framhållits, att den till kassör förordnade notarien icke kunde beräknas få någon tid disponibel för att biträda föredragandena.

Beträffande fastighetstaxeringsavdelningen ha de sakkunniga, med hänsyn till de långa och regelbundet förekommande avbrotten i avdelningens sessioner, avvisat tanken på inrättandet av en sekreterarbefattning i lönegrad A 24, vars innehavare skulle jämte andra kvalificerade uppgifter fullgöra de åligganden, som nu utföras av den särskilt förordnade notarien. I stället förordas att nuvarande system bibehålles — dock oberoende av hur lokalfrågan ordnas — samt att arvodet höjes till belopp motsvarande skillnaden å I-ort mellan lönegraderna A 21 och A 24 eller 1,080 kronor för år.

Då kammarrätten föreslagits skola omfatta sex divisioner, skulle alltså erfordras sex notariebefattningar. De två övriga notariebefattningarna och den

på överflyttningsstat uppförda andre kanslisekreterarbefattningen föreslås överförda på övergångsstat.

De sakkunniga föreslå att notariatjänsterna bibehållas i lönegraden A 21 men att dessa befattningshavare erhålla tjänstebenämningen divisionssekreterare. Härom anföres:

Genom den omläggning av arbetet, som de sakkunniga föreslagit, skulle notariernas arbete erhålla en i viss mån ändrad karaktär, i det att varje notarie skulle bliva ledare och övervakare av kansliarbetet å en division. Härigenom har den kvalitetsförstärkning, som notariebefattningarna under senare år må ha undergått, visserligen understrukits, men den kan icke anses vara så utpräglad, att den gent emot de principiella invändningar mot uppflyttning i högre lönegrad av notariebefattningar, som tjänsteförtecknings-sakkunniga i sitt nyssnämnda betänkande framställt, kan föranleda de sakkunniga att ifrågasätta någon lönegradsuppflyttning för kammarrättens notarier.

Vad därefter angår notariatjänsternas benämning, finna de sakkunniga det önskvärt, att dessa befattningshavare erhålla en annan benämning, och vilja för sin del framhålla, att de nuvarande notarierna efter omorganisationen möjligen skulle med hänsyn till det dem därefter huvudsakligen åliggande arbetet med protokollsföringen å divisionerna och deras tjänsteställning i övrigt kunna benämnas divisionssekreterare.

Amanuensbefattningarna.

Hos kammarrätten tjänstgöra enligt gällande bestämmelser fyra amanuenser med heltidstjänstgöring och en amanuens med halvtidstjänstgöring i lönegraden Eo 18 samt sju amanuenser med halvtidstjänstgöring i lönegraden Eo 15. Under den tid arbetet på fastighetstaxeringsavdelningen senast fortgick, avlönade kammarrätten dessutom tre extra tjänstemän i lönegraden Ex 15.

Amanuenserna fullgöra för närvarande enahanda tjänsteåligganden som notarierna.

De sakkunniga föreslå, att två amanuenser tilldelas varje division för att — utöver det biträde, som av notarien lämnas under hans halva tjänstgöringstid — biträda divisionens föredragande. Härigenom skulle envar av divisionens fem föredragande — fyra ledamöter och en extra föredragande — kunna påräkna biträde motsvarande en befattningshavares halva tjänstetid. Den extra föredraganden skulle dock kunna erhålla biträde endast i den mån tiden tillåte, medan föredragandeaspirant och sekreteraren överhuvud icke skulle kunna påräkna dylikt biträde. Utöver sålunda erforderliga 12 amanuenser skulle erfordras en amanuens med halvtidstjänstgöring för att bestrida den biträdeshjälp, som annars skulle lämnats av den till kassör förordnade notarien.

Under de tider, då fastighetstaxeringsavdelningen sammanträder, kommer, framhålla de sakkunniga, att erfordras sådan ökning av amanuensernas antal, som betingas av arbetet på denna avdelning.

Amanuensernas tjänsteåligganden skulle jämväl framdeles vara desamma som nu med allenast den ändring i arbetets art, som betingas av domboksystemets avskaffande och ersättande med protokollsystem.

Beträffande amanuensbefattningarnas lönegradsplacering anföra de sakkunniga, att kammarrättens avlöningsanslag torde böra beräknas till sådan höjd, att möjlighet beredes kammarrätten att förordna minst halva antalet eller sex amanuenser med heltids- och en amanuens med halvtidstjänstgöring i lönegraden Eo 18 samt sex amanuenser med heltidstjänstgöring i lönegraden Eo 15. De sakkunniga framhålla, att så länge de notariebefattningar och den andre kanslissekreterarbefattning, vilka föreslås uppförda på övergångsstat, fortfarande äro besatta, motsvarande minskning bör ske av amanuensernas antal.

Den lägre biträdespersonalen.

Enligt den av de sakkunniga uppgjorda tjänsteförteckningen tjänstgöra för närvarande inom kammarrätten 14 biträden i olika lönegrader. Av denna personal sysselsättas kansliskrivaren, ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde å aktuarietkontoret, ett kanslibitråde å sekreterarexpeditionen och ett kontorsbiträde med expediering av avgående post, under det att den övriga personalen bestående av sju kontorsbiträden och två skrivbiträden utför renskrivnings- och kollationeringsarbete.

I fråga om divisionernas biträdespersonal anföra de sakkunniga beträffande de med nuvarande ordning förenade bristerna:

Kammarrättens lägre biträdespersonal har sedan många år tillbaka varit för ändamålet otillräcklig. Såsom en följd härav har extra- eller övertidsarbete måst tillgripas i den utsträckning tillgängliga medel lämnat möjlighet därtill. Men i trots härav har arbetet permanent legat efter. Till följd av den omständigheten, att arbetet å divisionerna legat helt nere under tiden den 21 december—den 13 januari och under sommarmånaderna utföres endast i begränsad omfattning, har det blivit möjligt att under dessa perioder avarbeta den under ordinarie session hopade balansen av renskrivningsgöromål, så att någon dylik balans i allmänhet icke brukat förekomma vid tiden för den s. k. höstsessionens början den 14 september.

Enligt de sakkunnigas förslag skall renskrivningsarbetet i viss mån centraliseras så att samma biträden i regel utföra allt det renskrivningsarbete, som erfordras för två divisioner. Då enligt de sakkunnigas beräkning skulle erfordras tre biträden för varje division, skulle varje grupp av två divisioner tilldelas sex biträden. Av dessa anse de sakkunniga ett höra äga större erfarenhet samt förmåga att organisera och leda arbetet och till följd därav ineha kanslibitrådes tjänsteställning under det att de andra böra vara kontors- och skrivbiträden. Således skulle enligt sakkunnigförslaget — i stället för nuvarande 9 biträden, därav 7 kontors- och 2 skrivbiträden — erfordras 18 biträden, därav 3 kanslibiträden, 7 kontorsbiträden och 8 skrivbiträden.

Om beräkningen av detta biträdesbehov anföres:

Att verkställa någon fullt pålitlig beräkning av behovet av den personal, som kräves för att renskrivnings- och kollationeringsarbetet skall utföras så att någon eftersläpning icke uppkommer, ställer sig mycket svårt. En viss ledning härutinnan kan givetvis erhållas med utgångspunkt från antalet i

kammarrätten under ett år avgjorda mål. Under de fem åren 1936—1940 har kammarrätten avgjort i medeltal över 10,000 mål om året. Därest 10,000 mål avgöras om året, innebär detta, att minst 5,000 rubriker till utslagen måste utskrivas — det räknas då med att nära 5,000 rubriker skrivas av vederbörande notarie eller amanuens å blankett — samt att minst 10,000 utgående expeditioner måste utskrivas. Till dessa expeditioner måste emellertid i ett mycket stort antal fall kopior utskrivas, enär antingen expeditionen skall tillställas mera än en part eller avskrift av den utgående expeditionen skall tillställas en eller flera myndigheter.

Under antagande att kammarrätten kommer att sammanträda å dömande avdelning 5 dagar i veckan å 6 divisioner skola 30 protokoll i veckan utskrivas. Därtill kommer att behov av renskrivning förekommer för en mängd andra ändamål såsom mångfaldigande av sådana rubriker och tabellariska eller andra sammanställningar, som erfordras vid målens föredragning å avdelning, samt utskrivning i ett flertal exemplar av indelningsplaner rörande ledamöternas deltagande i sammanträden och utlåtanden i anledning av Kungl. Maj:ts remisser m. m. Allt renskrivningsarbete måste kollationeras, vilket tar en väsentlig tid.

En viss ledning kan vidare hämtas av förhållandena å fastighetstaxeringsavdelningen, där någon sådan eftersläpning som inom kammarrätten i övrigt icke plägat förekomma. Å denna avdelning ha 4 kontorsbiträden varit indelade och där varit fullt sysselsatta. Av dessa har emellertid en biträtt med diariieföring, varjämte å vanliga divisioner renskrivningsarbete icke, enligt vad som uppgivits, lärer erfordras i fullt samma utsträckning som å fastighetstaxeringsavdelningen.

De sakkunniga ha fördenskull ansett sig böra räkna med ett behov av i medeltal 3 biträden för varje division.

Personalen å aktuarietkontoret består av en kansliskrivare, ett kanslibitråde och ett kontorsbitråde.

Kansliskrivaren åligger att på eget ansvar föra det med register försedda s. k. beskattningsmålsdiariet samt att utföra åtskilliga andra göromål å aktuarietkontoret.

Det å aktuarietkontoret tjänstgörande kanslibiträdet åligger att deltaga i de aktuarien åvilande göromålen. Därjämte har detta bitråde att för varje månad till presidenten lämna uppgift å antalet inkomna och avgjorda mål. Enligt den å aktuarietkontoret uppgjorda arbetsfördelningen för kanslibiträdet under tillsyn av aktuarien det s. k. allmänna diariet samt ombesörjer, likaledes under aktuariens tillsyn, den på aktuarietkontoret ankommande expeditionen av de rekvisitioner av handlingar, som från finansdepartementet göras i anledning av att talan fullföljts hos regeringsrätten i av kammarrätten avgjorda beskattningsmål.

Det å aktuarietkontoret tjänstgörande kontorsbiträdet, som på grund av de ökade göromålen å kontoret anställdes där under januari månad 1942, biträder aktuarien i hans arbete.

Därjämte tjänstgör en extra tjänsteman på övertid å aktuarietkontoret för att biträda aktuarien i det honom personligen åliggande arbetet.

De sakkunniga föreslå, att det å aktuarietkontoret tjänstgörande kanslibiträdet uppflyttas till kansliskrivare och ålägges att å eget ansvar utföra

sina åligganden. Såsom skäl härför åberopas, att innehavaren av den nuvarande kanslibiträdesbefattningen utför ett arbete, som är alldeles likartat och fullt likvärdigt med det arbete, som utföres av den å aktuarielokontoret tjänstgörande kansliskrivaren, samt att båda dessa befattningshavare äro att hänföra till verksregistratorer och således borde placeras i 11 lönegraden enligt av 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga förordade, av Kungl. Maj:ts godkända grunder.

Det på sekreterarexpeditionen tjänstgörande kanslibiträdet föreslås av de sakkunniga uppflyttat från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Såsom skäl härför åberopas den mångskiftande och delvis mycket kvalificerade arten av detta biträdes åligganden samt det förhållandet, att i samband med arbetsbördans ökning en förskjutning av kanslibiträdets tjänsteåligganden inträtt mot övervägande kvalificerade arbetsuppgifter.

Det å kammarrättens expedition för avgående post placerade kontorsbiträdet föreslås av de sakkunniga uppflyttat till kanslibitråde i lönegraden A 7, härom anföres:

Det å expeditionen för kammarrättens avgående post placerade kontorsbiträdet har att självständigt handhava expediering av all från kammarrätten avgående post samt att i vederbörliga expeditionslistor göra anteckning om expedieringen. Vidare åligger det kontorsbiträdet att i första hand kontrollera expeditionslistorna, att i början av varje månad upprätta listor över mål, som ej inom föreskriven tid blivit expedierade, att upprätta register till och ordna kammarrättens skrivelser och missivkoncept samt att i någon mån tillhandagå sekreterarexpeditionen med hjälp vid kollationering m. m.

Såvitt de sakkunniga kunnat finna, utför ifrågavarande kontorsbiträde göromål av den art och omfattning, att befattningens uppflyttning till kanslibiträdesbefattning måste anses väl motiverad.

Vid bifall till de sakkunnigas förslag skulle förteckningen över den lägre biträdespersonalen inom kammarrätten få följande utseende:

Befattningshavare	Lönegrad
2 kansliskrivare	A 11
1 kontorist	A 9
4 kanslibiträden	A 7
8 kontorsbiträden	A 4
3 skrivbiträden	A 2
5 »	Ex 2.

Yttranden.

Den föreslagna proportionen mellan kammarrättsråd och assessorer tillstyrkes av *kammarrätten*.

Vad de sakkunniga föreslagit beträffande arvode åt divisionsordförandena har tillstyrkts av *kammarrätten*, som jämväl framhållit, att vid en eventuell inplacering i lönegrad av dessa tjänster lönegraden B 2

borde ifrågakomma, då lönen i denna lönegrad, 16,000 kronor, motsvarade summan av lönen i högsta löneklassen å I-ort i lönegraden A 30, 13,500 kronor, och det föreslagna arvodet å 2,500 kronor.

Statskontoret har däremot föreslagit, att arvodet bestämmes till högst 500 kronor, och till stöd härför anfört:

I avlöningshänseende skola enligt de sakkunnigas förslag divisionsordförandena jämställas med motsvarande befattningshavare vid hovrätterna och sålunda tillerkännas ett särskilt arvode å 2,500 kronor för år. Att märka är emellertid, att därest ordförandena befrias från all föredragningssskyldighet och vidare ovan antydda jämkning i deras av de sakkunniga föreslagna tjänståligganden vidtages, någon ökning av deras arbetsbördor icke torde inträda. Med anledning härav kan det synas tveksamt, om särskild ersättning bör utgå, en fråga, till vilken för övrigt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga torde ha att taga ställning i samband med behandlingen av byråchefernas i civilförvaltningen lönegradsplacering. Statskontoret kan i varje fall icke för sin del finna skäl föreligga, att i avlöningshänseende jämställa kammarrättens divisionsordförande med hovrätternas. Stöd för denna uppfattning har statskontoret funnit i statsmakternas uttalanden vid de tillfällen, då hovrättsdivisionsordförandenas arvoden, som år 1909 fastställdes till 500 kronor, varit föremål för höjning. 1928 års riksdag (rd. skr. 293) fann sålunda skäligt, att ordförandena och vice ordförandena å division bereddes ersättning med 1,000 respektive 500 kronor för år för den ökning i deras arbetsbördor, som väntades inträda på grund av samma riksdags beslut, att det i fortsättningen skulle åligga dem att i stället för vederbörande division meddela beslut rörande kommunikation i besvärsmål m. m. Riksdagen hade därjämte genom fastställandet av nämnda ersättningar velat öppna vidgade möjligheter för Kungl. Maj:t att till dessa poster förvärva de i varje särskilt fall mest skickade. År 1937, då ordförandenas arvoden höjdes med ytterligare 1,000 kronor, framhöll departementschefen (prop. 1/1937, II ht, sid. 33 f.), bland annat, att anledningen till svårigheterna att för hovrättsrådsämbetena förvärva framstående jurister, som vore villiga att tjänstgöra och kvarstanna i hovrätterna, alltjämt bestode. Det ansågs emellertid mest angeläget — med hänsyn till den då nyligen genomförda lagstiftningen om muntliga förhör i hovrätterna — att sörja för att tillgång funnes på lämpliga personer för ordförande- och viceordförandeposterna. För att icke föregripa förestående allmän omprövning av lönesättningen för statliga befattningshavare borde ingen annan åtgärd vidtagas än en höjning av de särskilda arvoden med 1,000, respektive 500 kronor.

För övrigt bör i detta sammanhang framhållas, att kammarrätten redan år 1929, då arvodet till ordföranden å fastighetstaxeringsavdelningen fastställdes, uttalade, att detta borde i överensstämmelse med 1928 års riksdags beslut rörande arvode till ordförande i hovrättsdivision bestämmas till 1,500 kronor. Departementschefen (k. prop. 1/1929, VII ht., sid. 41) ansåg emellertid tillräckliga skäl icke föreligga att sätta arvodet åt ordföranden å nämnda avdelning till högre belopp än som tidigare i sådant hänseende förutsatts eller till 500 kronor. Därest nu särskild ersättning finnes böra utgå till samtliga divisionsordförande i kammarrätten, bör denna enligt statskontoret icke överstiga sistnämnda belopp.

Vid förfall för ordförande torde arvodet böra utgå till hans vikarie.

Allmänna lönenämnden har under återopande av enahanda synpunkter föreslagit, att arvodet fastställs till 1,200 kronor.

I fråga om assessorsbefattningarna tillstyrkes sakkunnigförslaget av *kammarrätten*. Såväl *statskontoret* som *allmänna lönenämnden* ha emellertid motsatt sig införandet av speciella undantagsregler om assessors placering i löneklass. Här om har *lönenämnden* anfört:

Enligt lönenämndens mening måste ett förslag, som innebär ett avsteg från de författingsenligt gällande reglerna för extra ordinarie tjänstemäns normala uppflyttning från lägre till högre löneklass, väcka starka betänkligheter ur principiell synpunkt. Det må understrykas, att bestämd skillnad råder såväl i anställnings- som i avlöningshänseende mellan adjungerad ledamot i hovrätt, som icke är assessor, och assessor i kammarrätten. Då vidare praktiskt taget alla assessorer vinna befordran till kammarrättsråd, kunna kammarrättsassessorernas befordringsutsikter icke enligt lönenämndens mening anses såsom dåliga. Lönenämnden finner sig fördenskull böra avstyrka förslaget om rätt till särskild löneklassuppflyttning för assessorerna i kammarrätten..

Kammarrättens personalförening har föreslagit, att assessorsbefattningarna placeras i lönegrad Eo 29, och såsom skäl härför åberopat, att den nu rådande kompetensskillnaden mellan kammarrättsråd och assessor skulle vid genomförande av sakkunnigförslaget i stort sett utplånas.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om sekreterarens uppflyttning från lönegraden A 24 till lönegraden A 26 tillstyrkes av *kammarrätten* och *allmänna lönenämnden* men avstyrkes av *statskontoret* under hänvisning till att genomförandet av omorganisationen icke skulle medföra en sådan förändring i sekreterarens arbetsuppgifter som i och för sig utgjorde skäl för en uppflyttning av tjänsten till lönegraden A 26. På grund härav funne statskontoret anledning icke föreligga att frångå 1939 års tjänsteförtecknings-sakkunnigas ståndpunkt, varför tjänsten borde bibehållas i av tjänsteförtecknings-sakkunniga förordad lönegrad eller A 24.

Beträffande de extra föredragandenas lönegradsplacering tillstyrkes sakkunnigförslaget av *allmänna lönenämnden* medan däremot *statskontoret* förordar, att samtliga dessa befattningar placeras i 21 lönegraden. Med hänsyn såväl till befattningarnas karaktär av prov- och utbildningstjänster som till den omständigheten, att de vid en eventuell framtida nedgång av kammarrättens arbetsbörda i första hand torde ifrågakomma till indragning, har ämbetsverket ifrågasatt huruvida de böra erhålla extra ordinarie natur. *Två reservanter inom allmänna lönenämnden* förorda, att samtliga dessa befattningar placeras i lönegraden Eo 24. *Kammarrätten* föreslår, att dessa befattningshavare erhålla tjänstebenämningen kammarrättsfiskal (Eo 21) och förste kammarrättsfiskal (Eo 24).

Fastställande av särskilda arvoden till föredragandespaspiranter har icke syntts *statskontoret* erforderligt, utan ersättning till dessa liksom till övriga mer eller mindre tillfälliga befattningshavare borde såsom hittills efter kammarrättens beslut utgå av därför tillgängliga medel.

I fråga om aktuariiefattningen har sakkunnigförslaget tillstyrkt av *kammarrätten*. Ett *kammarrättsråd* har med hänsyn till de med befattningen förenade göromålens mängd och betydelse samt till befattningens karaktär av sluttjänst förordat dess placering i lönegrad A 22. *Kammarrättens personalförening* har biträtt reservantens förslag.

Kammarrätten föreslår, att de sex notariiefattningar, som föreslås skola uppföras på ordinarie stat, inplaceras i lönegraden A 24. Till stöd härför anför ämbetsverket följande.

Beträffande frågan om notariernas placering i lönehänseende hava de sakkunniga uttalat, att notariernas arbete blivit av mera kvalificerad art än tidigare, i samma mån som de av ledamöterna tagits i anspråk för utarbetande av föredragningspromemorior, samt att genom att enligt förslaget varje notarie skulle bliva ledare och övervakare av kansliarbetet å en division den kvalitetsförstärkning, som notariiefattningarna under senare år kunde ha undergått, understrukits. Under hänvisning till vad tjänsteförteckningssakkunniga anfört i sitt den 21 maj 1941 avgivna betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen ha de sakkunniga emellertid icke ansett sig kunna föreslå någon lönegradsuppflyttning.

Kammarrätten kan icke undgå att finna, att med de uppgifter, som enligt förslaget komma att åvila notarierna, dessas arbete kommer att bliva av betydligt mera kvalificerad natur än vad för närvarande är fallet. Deras ställning som ledare och övervakare av kansliarbetet å divisionerna måste medföra betydligt större ansvar än vad som brukar åvila innehavarna av notarietjänster. Man torde därför med fog kunna säga, att genom göromålens förändring tjänsterna komma att ändra karaktär och från notarietjänster övergå till att vara sekreterartjänster. Men anser man detta, synes det *kammarrätten*, som om man också bör taga konsekvenserna och i lönehänseende hänföra tjänsterna till (den lägre) sekreterargraden eller lönegrad A 24.

Till *kammarrättens* förslag i denna del har *kammarrättens personalförening* givit sin anslutning.

Beträffande notarien å fastighetstaxeringsavdelningen har *kammarrätten* i överensstämmelse med sitt förslag om denna avdelnings organisation anfört, att denne notarie torde få i huvudsak samma uppgifter som notarierna å ordinarie divisioner, varför något särskilt arvode ej borde tillkomma honom. *Statskontoret* anser, att ifrågavarande notarie i stället för arvode borde under tid då session pågår å avdelningen förordnas att mot vanlig vikariatsersättning utföra de speciella aktuarie- och sekreterargöromålen.

Mot förslaget om bibehållande av nuvarande ordning i fråga om kassörsgöromålen inom *kammarrätten* har *allmänna lönenämnden* framställt erinran. Härom anföres:

Enligt betänkandet åligger det en av *kammarrättens* notarier att såsom kassör hos ämbetsverket föra *kammarrättens* räkenskaper, varvid han bland annat har att rekvirera och utbetala avlöningsmedel. Därjämte har åt nämnde notarie uppdragits att granska riksräkenskapsverkets räkenskaper. De sak-

kunniga uttala, att kassörsgöromålen — vilka beräknats kräva ungefär hälften av ifrågavarande notaries arbetstid — även efter omorganisationen synas böra åläggas en notarie.

Lönenämnden anser för sin del, att anordningen med en notarie, som tjänstgör såsom kammarrättens kassör, icke kan anses tillfredsställande. Så vitt lönenämnden kan finna, vore inrättandet av en kansliskrivarebefattning för kassagöromålens handhavande en naturlig åtgärd. Vederbörande befattningshavares arbetstid skulle emellertid därvid behöva utfyllas med andra arbetsuppgifter av mera kvalificerad art. Därest en heltidstjänst i 11 lönegraden icke skulle befinnas behöblig, synes den utvägen kunna anlitas, att en kassörstjänst i 17 lönegraden inrättas, vars innehavare även tages i anspråk för fullgörande av amanuensgöromål.

Förslaget om införande av tjänstebenämningarna kammarrättssekreterare och divisionssekreterare avstyrkes av *statskontoret* och *allmänna lönenämnden* under hänvisning till det 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga åvillande uppdraget att verkställa formell översyn av samtliga tjänstebenämningar.

Indragningen av tjänsten såsom andre kanslisekreterare å överflyttningsstat borde enligt *kammarrättens* förmenande föranleda vissa övergångsanordningar. Härom anföres:

Befattningen såsom andre kanslisekreterare å övergångsstat, vilken befattning blivit ledig genom innehavarens utnämning till kammarrättsråd, torde kunna indragas. Därest så sker, skulle förste amanuensen Friberg, vilken sedan den 4 december 1937 uppehållit notarietjänst mot åtnjutande av vikariatslön, komma att falla tillbaka på sin förste amanuensjänst och följaktligen lida avsevärd löneminskning. Då detta icke synes vara med rättvisa och billighet överensstämmande, hemställer kammarrätten, att en extra ordinarie tjänst i 21 lönegraden måtte för Fribergs räkning inrättas, eller, därest detta icke skulle befinnas lämpligt, att ersättning för löneminskningen måtte i annan form beredas Friberg.

Beträffande amanuensbefattningarna ifrågasätter *statskontoret* om icke den ökning av arbetskraft, som tillföres kammarrätten genom inrättandet av befattningarna såsom extra föredragande vilka skulle ha att förbereda mål och ärenden utan biträde av amanuenser, skulle kunna medföra en reducering av den av de sakkunniga föreslagna amanuenspersonalen.

Kammarrättens personalförening hemställer att med hänsyn till beföringsgången inom ämbetsverket medel anvisas till sju amanuenser i Eo 18 och fem i Eo 15 samt en halvtidstjänst i Eo 15 i stället för sex i Eo 18 och sex i Eo 15 samt en halvtidsamanuens i Eo 18 såsom de sakkunniga föreslagit.

Förslaget i fråga om den lägre biträdespersonalen, vilket tillstyrkes av *kammarrätten*, har föranlett *statskontoret* till följande uttalande:

Den för renskrivnings- och kollationeringsarbeten avsedda personalen föreslås utökad från 9 till 18. De sakkunniga synas därvid ha utgått från att allt dylikt arbete skall utföras av ordinarie eller extra befattningshavare utan att någon »eftersläpning», d. v. s. balans av renskrivningsgöromål skall före-

ligga, då jul- och sommarferierna taga sin början den 21 december, respektive den 16 juni. Eftersom — vid förändrad indelning av kammarrättens arbetsår — en dylik organisation måste innebära ett ofullständigt utnyttjande av ifrågavarande personal under de tider av året, då kammarrättens verksamhet är mer eller mindre begränsad, kan statskontoret icke tillstyrka densamma. En jämförelsevis stor del av skrivgöromålen synes i stället såsom hittills böra utföras av tillfällig personal och en motsvarande minskning av den för divisionerna föreslagna biträdespersonalen vidtagas. För övrigt vill statskontoret förordna en fullständig centralisering av renskrivningsarbetet, så att endast ett kanslibitråde blir erforderligt för dess organiserande och ledande.

På aktuarierkontoret synes — under aktuariens chefskap — en kansliskrivare böra bära ansvaret för såväl det allmänna diariets som beskattningsmålsdiariets förande. Behovet av biträde härvid och med övriga på aktuarierkontoret förekommande göromål torde kunna tillgodoses med två kontorsbiträden.

Av de sakkunniga föreslagna uppflyttningar av kanslibiträdet å sekreterarexpeditionen till kontorist i lönegraden A 9 och av det med expedieringen av kammarrättens post m. m. sysselsatta kontorsbiträdet till kanslibitråde i lönegraden A 7 kan statskontoret icke tillstyrka.

Allmänna lönenämnden, som icke ansett sig på grundval av den förebragta utredningen kunna bedöma, huruvida den föreslagna avsevärda utökningen av biträdespersonalen verkligen bleve av behovet påkallad, har beträffande de föreslagna åtta skrivbiträdestjänsterna — av vilka tre skulle vara ordinarie och fem extra befattningar — anfört följande.

Därest — vilket i och för sig framstår såsom naturligt — en del av de nya skrivbiträdestjänsterna anses böra upptagas såsom icke-ordinarie befattningar, böra sistnämnda befattningar givas karaktären av extra ordinarie tjänster i lönegraden Eo 2, vilket givetvis icke hindrar, att befattningshavarna i fråga till en början under viss provotid kunna erhålla ställning av extra befattningshavare.

Kammarrättens personalförening förordar uppflyttning av kanslibiträdet å sekreterarexpeditionen till kansliskrivare i lönegrad A 11.

Jag har i det föregående förordat genomförandet av den av de sakkunniga *Departements-* föreslagna divisionsindelningen. I samband med denna omorganisation torde även åtgärder böra vidtagas för vinnande av en bättre *chefen.* proportion mellan ordinarie och icke-ordinarie ledamöter i kammarrätten. Med tillstyrkande av sakkunnigförslaget i denna del vill jag förordna, att av 30 ledamöter 20 skola vara kammarrättsråd och 10 assessorer. Innehavaren av byråchefsbefattningen på överflyttningsstat torde böra erhålla fullmakt som kammarrättsråd och byråchefsbefattningen liksom även de två övertaliga assessorstjänsterna indragas.

De kammarrättsråd, vilka förordnas till *divisionsordförande*, torde såsom de sakkunniga föreslagit böra erhålla särskild ersättning. I avbidan på resultatet av 1939 års tjänsteförteckningssakkunnigas utredning om byråchefsbefattningarnas lönegradsplacering bör denna lämpligen ges formen av ett vid sidan av kammarrättsrådslönen utgående arvode. Såsom statskontoret och allmänna lönenämnden erinrat ha vissa speciella skäl för-

anlett fastställandet till nuvarande belopp av arvodet till divisionsordförande i hovrätt. Frågan om divisionsordförandearvodena i kammarrätten torde därför böra bedömas såsom en fristående fråga och lösas under hänsynstagande till de speciella förhållanden, som efter omorganisationen komma att bliva rådande inom kammarrätten. Jag kan för min del icke tillstyrka högre ersättning än den av lönenämnden föreslagna, eller 1,200 kronor för år.

Vad de sakkunniga förordat beträffande ersättning till de särskilda sakkunniga föranleder icke erinran från min sida.

Med hänsyn till de skäl, statskontoret och allmänna lönenämnden anfört mot de föreslagna speciella reglerna om assessors uppflyttning i löneklass, finner jag mig icke kunna tillstyrka sakkunnigförslaget i denna del.

De av de sakkunniga och av kammarrätten framlagda förslagen om ändrade tjänstebenämningar för vissa befattningar torde i avbidan på resultatet av den översyn av tjänstebenämningarna som uppdragits åt 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga icke böra föranleda någon åtgärd.

Såsom de sakkunniga föreslagit, synes sekreteraren i samband med omorganisationen böra uppflyttas från nuvarande lönegrad A 24 till lönegrad A 26.

Av de sex befattningarna såsom extra föredragande föreslås tre placerade i lönegrad Eo 24 och tre i lönegrad Eo 21. Med hänsyn till befordringsgången inom ämbetsverket torde det icke vara erforderligt att placera mer än två av dessa befattningar i lönegraden Eo 24. De övriga fyra befattningarna torde böra placeras i lönegraden Eo 21.

Vad de sakkunniga föreslagit beträffande aktuariebefattningen föranleder icke någon erinran från min sida.

I likhet med de sakkunniga anser jag, att notariernas antal lämpligen bör begränsas till sex, eller en å varje division, och de två övertaliga notariebefattningarna uppföras å övergångsstat.

Såsom för närvarande är förhållandet torde böra uppdragas åt en notarie att handha kassörsgöromålen inom ämbetsverket.

Notarien å fastighetstaxeringsavdelningen torde jämväl efter omorganisationen erhålla en ställning, som i viss mån avviker från de övriga notariernas och som därför motiverar en särskild gottgörelse. Denna torde få av Kungl. Maj:t bestämmas att utgå såsom en vikariatsersättning.

Liksom de sakkunniga finner jag notariebefattningarna böra bibehållas i 21 lönegraden.

Den å överflyttningsstat uppförda andre kanslisekreterarebefattningen torde såsom kammarrätten föreslagit böra indragas. För beredande av lämplig kompensation åt den tillförordnade notarie, som härigenom skulle nödsakas falla tillbaka på sin förste amanuensjänst synes dock icke behöva inrättas en extra ordinarie notariebefattning i lönegrad Eo 21 utan kammarrätten bör bemyndigas att av tillgängliga medel till honom framdeles utbetala skillnaden mellan högsta löneklassen i lönegraden Eo 18 och den löneklass, efter vilken befattningshavaren åtnjuter lön vid den tidpunkt, då denna kanslisekreterarebefattning indrages.

De sakkunniga ha beräknat det erforderliga antalet amanuenser till

tolv med heltidstjänstgöring och en med halvtidstjänstgöring. I avvaktan på närmare erfarenhet av arbetets utveckling efter omorganisationen torde man för närvarande böra stanna vid ett lägre antal. Med hänsyn till att icke-ledamot i regel skall bereda mål till föredragning utan biträde av amanuens eller notarie, torde det föreslagna antalet amanuenser nu kunna reduceras med tre. Det erforderliga antalet amanuenser skulle sålunda vara nio med heltidstjänstgöring och en med halvtidstjänstgöring. Av dessa torde fem böra placeras i lönegrad Eo 18 och de övriga i Eo 15. På grund av att efter omorganisationens genomförande två notarier å övergångsstat komma att kvarstå i tjänst, behöva medel tillsvidare icke beräknas för två av amanuenserna i lönegraden Eo 18.

Såsom statskontoret anfört synas några särskilda föredragandeaspirant-arvodet icke böra utgå. Det bör stå kammarrätten fritt att av tillgängliga medel bestrida avlöning till dylika tillfälliga befattningshavare.

I fråga om den lägre biträdespersonal, som skall verkställa renskrivnings- och kollationeringsarbete för de ordinarie divisionernas räkning, föreslå de sakkunniga en fördubbling av befattningshavarnas antal i det att i stället för nuvarande sju kontorsbiträden och två skrivbiträden skulle erfordras tre kanslibiträden, sju kontorsbiträden och åtta skrivbiträden. Dessa skulle enligt förslaget indelas till tjänstgöring på tre avdelningar, av vilka var och en skulle vara gemensam för två divisioner. En sådan splittring av biträdespersonalen torde på sätt statskontoret anfört knappast kunna anses innebära en rationalisering. Försöksvis torde böra inrättas ett gemensamt kansli för hela ämbetsverket. Med hänsyn till osäkerheten av beräkningar rörande det framtida behovet av dylik personal torde böra iakttagas viss försiktighet vid bestämmande av antalet befattningshavare. Då därjämte den av de sakkunniga påtalade eftersläpningen av renskrivningsgöromålen icke torde med fog kunna åberopas såsom skäl för en utökning av den fasta biträdespersonalen, synes mig behovet av dylik personal icke böra uppskattas till högre antal än två biträden för varje division. Vid sidan härav böra till ämbetsverkets förfogande ställas medel för anställning av tillfällig arbetskraft i den utsträckning, att vid början av höst- respektive vårsession någon arbetsbalans i fråga om skrivgöromål icke föreligger. Av förutnämnda tolv biträden bör ett biträde äga större erfarenhet samt förmåga att organisera och leda arbetet och till följd därav inneha kanslibitträdes ställning. Av de övriga torde fem böra vara ordinarie kontorsbiträden. Då omorganisationen icke torde böra medföra en försämring för den nuvarande biträdespersonalen inom ämbetsverket, bör jämväl en extra ordinarie kontorsbiträdesbefattning bibehållas till dess vakans å densamma inträffar. Härutöver skulle fem skrivbiträdesbefattningar bliva erforderliga. I anslutning till vad allmänna lönenämnden anfört synas av dessa en böra vara ordinarie, två extra ordinarie och två extra befattningar.

Den av de sakkunniga förordade uppflyttningen av kanslibiträdena på aktuarietkontoret och på sekreterarexpeditionen till kansliskrivare respektive kontorist samt av det med expedieringen av avgående post sysselsatta kontorsbiträdet till kanslibiträde kan jag icke tillstyrka, enär omorganisationen för

dessa befattningshavares vidkommande icke torde medföra någon ändring beträffande arbetsuppgifterna.

De föreslagna utvidgningarna av kammarrättens personal torde lämpligen böra genomföras från och med den 1 juli 1942. Den av mig förordade omorganisationen av kammarrätten synes däremot, såsom ämbetsverket i sitt utlåtande över de sakkunnigas förslag förordat, böra i sin helhet genomföras först den 1 januari 1943. Härigenom erhåller kammarrätten möjlighet att väl förbereda övergången från nuvarande ordning.

Anslagsberäkningar.

Avlöningsanslaget.

I *bilagan G till sakkunnigbetänkandet* ha anförts specificerade beräkningar över kammarrättens avlöningsanslag efter omorganisation enligt de sakkunnigas förslag. Dessa beräkningar upptaga en anslagssumma av i runt tal 769,600 kronor, därav 415,400 kronor till avlöningar till ordinarie tjänstemän, 23,000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, 238,000 kronor till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal och 93,200 kronor till rörligt tillägg.

I sitt utlåtande över sakkunnigförslaget har *kammarrätten* beräknat, att efter genomförande av omorganisationen sådan den förordats av ämbetsverket skulle för helt budgetår erfordras avlöningsmedel om tillhoppa 762,300 kronor, varav 386,300 kronor till ordinarie tjänstemän, 22,000 kronor till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t, 260,800 kronor till övrig icke-ordinarie personal samt 93,200 kronor till rörligt tillägg.

Beträffande de huvudsakliga avvikelser kammarrätten härvid gjort från de sakkunnigas beräkningar har kammarrätten lämnat följande redogörelse:

Posten avlöningar till ordinarie tjänstemän har ansetts kunna minskas med 40,000 kronor, motsvarande de avlöningsförmåner, som beräknas komma att avstås av ordinarie tjänstemän under tjänstledighet i sådana fall, där ersättning åt vikarie skall bestridas av annan anslagspost. Däremot har anslagsposten ökat med 2,232 kronor med hänsyn till att kammarrätten upptagit 6 divisionssekreterare i lönegrad A 24 löneklass 25, medan de sakkunniga räknat med 6 notarier i lönegrad A 21 löneklass 24. Under samma anslagspost har även uppförts kostnaden för 2 notarier å övergångsstat i lönegrad A 21 löneklass 23 med sammanlagt 16,146 kronor. Däremot räknar kammarrätten med att befattningen som andre kanslisekreterare å överflyttningsstat, vilken befattning nu är vakant, kommer att indragas.

Anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, har kammarrätten beräknat till 1,000 kronor lägre än de sakkunniga, med hänsyn till att den tillfänkta omsättningsskatteavdelningen ej läser komma till stånd.

Beträffande anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal erfordras ett jämförelsevis stort belopp för vikariatsersättningar. Då icke-ordinarie personal under andra förhållanden än då vikariatslön utgår förordnas

upphålla ordinarie befattning, skall hela ersättningen åt vikarien belasta denna anslagspost. För närvarande är i anslagsposten inberäknad en summa av 22,000 kronor för vikariatsersättning. Detta belopp har emellertid visat sig vara väl knappt beräknat, varför kammarrätten i sin skrivelse med anslagsäskanden för budgetåret 1942/43 upptagit detsamma till 27,000 kronor. Då härjämte nyorganisationen torde påkalla en ytterligare höjning av beloppet, har kammarrätten ansett detsamma icke kunna sättas lägre än till 35,000 kronor, vilket något understiger den på grund av tjänstledigheter bland ordinarie befattningshavare beräknade minskningen i anslagsposten avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Såsom redan påpekats har kammarrätten under sistnämnda anslagspost beräknat medel för avlöningar till två notarier å övergångsstat. Så länge kammarrätten har dessa tjänstemäns arbetskraft att tillgå, behöva två förste amanuensbefattningar icke tillsättas. Härigenom uppstår en besparing av 11,268 kronor å anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. Med hänsyn till kammarrättens förslag att, vid indragning av den å överflyttningsstat uppförda andre kanslisekreterarbefattningen, den å denna tjänst nu förordnade tjänstemannen i avvaktan på erhållande av ordinarie tjänst beredes anställning såsom extra ordinarie notarie i lönegrad Eo 21, böra medel för en dylik tjänst beräknas under nu ifrågavarande anslagspost. Å andra sidan kan, så länge denne befattningshavare innehar förordnande i lönegrad Eo 21, ytterligare en förste amanuensbefattning lämnas obesatt. På nu anförda skäl bör under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagas avlöning för en extra ordinarie befattning i lönegrad Eo 21, varemot anslagsposten minskas med avlöning till tre förste amanuenser med heltid.

Vid bifall till vad jag i det föregående förordat skulle posten till avlö- *Departements-*
chefen.
ningar till ordinarie tjänstemän, av kammarrätten beräknad till 386,300 kronor, kunna nedräknas med i runt tal 18,000 kronor motsvarande de av kammarrätten beräknade kostnaderna för uppflyttning i lönegrad av notarierna samt innehavarna av vissa biträdesbefattningar. Vidare torde till vikariatsersättningar kunna beräknas ett lägre belopp än de sakkunniga och kammarrätten föreslagit. Anslagsposten synes böra upptagas till 367,000 kronor.

I posten till arvoden och särskilda ersättningar bestämda av Kungl. Maj:t ha de sakkunniga och kammarrätten inräknat arvoden å 2,500 kronor till envar av sex divisionsordförande. Då dessa arvoden enligt mitt förslag böra fastställas till 1,200 kronor, bör anslagsposten beräknas 7,800 kronor lägre än kammarrätten föreslagit eller till ett avrundat belopp av 14,000 kronor.

Till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har kammarrätten beräknat 260,800 kronor. De av mig förordade begränsningarna beträffande antalet amanuenser och biträden m. m. medföra en sänkning av medelsbehovet med i runt tal 22,900 kronor. Till vikariatsersättningar m. m. har kammarrätten beräknat 35,000 kronor. För ifrågavarande ändamål torde, med inberäknande jämväl av erforderliga medel för aspirantarvoden och tillfällig skrivhjälp, ett belopp av 30,000 kronor böra

förslå. Anslagsposten skulle med dessa jämkningar upptagas till i runt tal 233,000 kronor.

Posten till rörligt tillägg synes böra upptagas till 86,000 kronor.

Kammarrättens avlöningsanslag skulle således upptagas till (367,000 + 14,000 + 233,000 + 86,000 =) 700,000 kronor, innebärande en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 3,000 kronor.

Omkostnadsanslaget.

Kammarrätten har beräknat medelsbehovet för omkostnader efter omorganisationen för helt budgetår till 31,600 kronor, varav till sjukvård m. m. 3,000 kronor, till bränsle, lyse och vatten 5,000 kronor samt till övriga expenser 23,600 kronor. Detta innebär i förhållande till löpande budgetår en höjning med 6,000 kronor av posten till övriga expenser. För nästa budgetår har kammarrätten, under förutsättning att omorganisationen genomföres från och med år 1943, räknat med att posten till övriga expenser skulle kunna begränsas till 22,100 kronor. Därjämte har kammarrätten emellertid beräknat, att omorganisationen skall nödvändiggöra nyanskaffningar till ett belopp av 10,000 kronor.

*Departements-
chefen.*

Posten till övriga expenser synes för nästa budgetår böra beräknas till 24,600 kronor, däri inbegripet ett belopp av 4,000 kronor för nyanskaffningar. I övrigt synes medelsbehovet kunna beräknas i enlighet med kammarrättens förslag.

Kammarrättens behov av medel till omkostnader skulle sålunda beräknas till (3,000 + 5,000 + 24,600 =) 32,600 kronor. Från denna summa böra dock liksom hittills dragas särskilda uppbördsmedel till ett sammanlagt belopp av 1,600 kronor, varför omkostnadsanslaget bör upptagas till 31,000 kronor.

VI. Hemställen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna följande personalförteckning för kammarrätten:

Befattning	Personalförteckning.	Lönegrad
Tjänstemän å ordinarie stat:		
1 president		B 3
20 kammarrättsråd		A 30
1 sekreterare		A 26
1 aktuarie		A 21
6 notarier		A 21
1 kansliskrivare		A 11
1 förste expeditionsvakt		A 7

Befattning	Lönegrad
3 kanslibiträden	A 7
3 expeditionsvakter	A 5
7 kontorsbiträden	A 4
1 skrivbiträde	A 2

Tjänsteman å överflyttningsstat:

1 förste kanslisekreterare	A 26
----------------------------------	------

Tjänstemän å övergångsstat:

2 notarier	A 21
------------------	------

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

10 assessorer	Eo 27
2 extra föredragande	Eo 24
4 extra föredragande	Eo 21

Anm. Å en av assessorstjänsterna må förordnande meddelas endast för tid, då den å överflyttningsstat uppförde förste kanslisekreteraren är förhindrad att tjänstgöra såsom adjungerad ledamot i kammarrätten;

dels godkänna följande avlöningsstat för kammarrätten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 367,000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämde av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i> ..	» 14,000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 233,000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 86,000

Summa kronor 700,000;

dels till Kammarrätten: Avlöningar å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av

dels ock till Kammarrätten: Omkostnader å driftbudgeten under sjunde huvudtiteln för budgetåret 1942/43 anvisa ett *förslagsanslag* av

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sune Wisén.

Tabell, utvisande arbetsmaterialets omfattning inom kammarrätten under åren 1908—1940.

(I tabellen hava icke inräknats andra mål och ärenden än sådana, som även under nuvarande förhållanden tillhöra kammarrättens verksamhetsområde och föredragas av kammarrättsråd, och ej heller Kungl. Maj:ts remisser.)

År	Värn- skatte- mål	Krigskon- junkturs- skattemål	Fastighets- och skogs- accistaxe- ningsmål	Andra beskatt- ningsmål	Fattigvårds- och mantals- skrivnings- mål m. fl.	Anmärk- nings- och avlönings- mål	Familje- bidrags- mål	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Inkomna mål.</i>								
1908	—	—	—	1 536	613	—	—	2 149
1909 ¹	—	—	—	2 661	669	—	—	3 330
1910	—	—	—	2 021	704	—	—	2 725
1911	—	—	—	² 2 772	741	—	—	3 513
1912	—	—	—	² 2 185	892	—	—	3 077
1913	—	—	—	2 104	940	—	—	3 044
1914 ¹	—	—	—	⁴ 3 263	840	—	—	4 103
1915	⁵ (504)	⁶ (3)	—	3 332	844	—	—	4 176
1916	(106)	(472)	—	3 169	716	—	—	3 885
1917	(5)	(1 522)	—	3 985	570	—	—	4 555
1918	—	(3 236)	—	6 216	502	—	—	6 718
1919 ¹	—	(4 340)	—	9 404	⁷ 632	—	—	10 036
1920	—	(4 578)	—	10 756	669	—	—	11 425
1921	—	(2 020)	—	8 344	824	⁸ 264	—	9 432
1922	—	(530)	—	⁹ 11 095	1 359	480	—	12 934

¹ Allmän fastighetstaxering ägde rum närmast föregående år. — ² Därav över 1 000 likartade mål angående beskattning av dels utdelning å aktier i åtskilliga sockerfabriksaktiebolag och i aktiebolaget Providentia dels och gratifikationer till vissa Stockholms stads arbetare. — ³ Började 1909 års lag om skogsaccis och 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt tillämpas. — ⁴ Började mål om avgiftsplikt enligt 1913 års lag om allmän pensionsförsäkring inkomma. De ingå till en början bland »andra beskattningsmål», men sedan de i april 1916 överlämnats till föredragning av advokatfiskalen, ingå de icke bland de i denna tabell redovisade målen. Dessa mål hava numera upphört. — ⁵ Började 1914 års förordning om värnskatt tillämpas. Antalet inom parentes angivna sådana mål ingår bland »andra beskattningsmål». Antalet avgjorda och balanserade sådana mål kan numera icke utan alltför stor omgång angivas. — ⁶ Började 1915 års förordning om krigskonjunkturskatt tillämpas. Antalet inom parentes angivna sådana mål ingår bland »andra beskattningsmål». Antalet avgjorda och balanserade sådana mål kan numera icke utan alltför stor omgång angivas. — ⁷ Började 1918 års fattigvårdslag tillämpas. Mantalsskrivningsmålen, vilka till oväsentligt antal för åren 1908—1918 ingå bland »andra beskattningsmål», ingå för år 1919 och följande år i denna grupp. Häri ingå även dåmera de år 1916 tillkomna kyrkobokföringsmålen, som dock äro fåtaliga. — ⁸ Började anmärknings- m. fl. mål, som förut föredragits av revisionskommisariet, i samband med riksräkenskapsverkets inrättande föredragas av kammarrättsråd. — ⁹ Började 1920 års ändringar av skattelagstiftningen och 1920 års förordning om byggnadsskatt tillämpas.

År	Värn- skatte- mål	Krigskon- junktur- skattemål	Fastighets- och skogs- accistaxe- ringsmål	Andra beskatt- ningsmål	Fattigvårds- och mantals- skrivnings- mål m. fl.	Anmärk- nings- och avlönings- mål	Familje- bidrags- mål	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1923 ¹	—	(123)	—	² 7 607	1 559	765	—	9 931
1924	—	(16)	—	6 407	1 291	1 256	—	8 954
1925	—	(1)	—	³ 5 432	1 645	⁴ 888	—	7 965
1926	—	(1)	—	5 698	⁵ 1 602	747	—	8 047
1927	—	(1)	—	5 341	1 316	657	—	7 314
1928	—	—	⁶ 747	4 491	1 189	564	—	6 991
1929 ¹	—	—	2 374	4 031	1 253	471	—	8 119
1930	—	—	707	⁷ 4 760	1 251	495	—	7 213
1931	—	—	798	4 693	1 298	595	—	7 384
1932	—	—	532	5 278	1 515	588	—	7 913
1933	—	—	1 306	4 531	2 034	553	—	8 424
1934 ¹	—	—	3 123	5 853	2 507	586	—	12 069
1935	—	—	295	5 444	2 478	647	—	8 864
1936	—	—	544	4 865	2 121	525	—	8 055
1937	—	—	248	4 672	1 677	356	—	6 953
1938	—	—	997	5 230	1 202	540	—	7 969
1939 ¹	—	—	3 507	6 199	998	432	461	11 597
1940	⁸ 1 310	—	634	5 591	954	606	1 422	10 517

Avgjorda mdl.

1908	—	—	⁹ —	1 523	732	—	—	2 255
1909 ¹⁰	—	—	—	2 126	640	—	—	2 766
1910 ¹¹	—	—	—	2 279	561	—	—	2 840

¹ Allmän fastighetstaxering ägde rum närmast föregående år. — ² Å ena sidan började 1922 års förordningar om automobilskatt och om skatt å kaffe tillämpas. Å andra sidan började 1922 års ändringar av taxeringsförordningen tillämpas, innebärande att åtskilliga mål, till största delen rena bagatellmål, som förut prövats av kammarrätten, i stället skulle överlämnas till prövningsnämnds avgörande. — ³ Började 1924 års förordning om särskild skatt å bensin och motorsprit tillämpas. — ⁴ Anmärkningsmålen, vilka dittills avdömts av kammarrätten i första instans, handläggas från och med år 1925 i första instans av riksräkenskapsverket, varifrån de genom besvär kunna fullföljas till kammarrätten, varemot kammarrätten i stället för regeringsrätten har att, i sista instans, handlägga vissa avlönings- och pensionsmål. — ⁵ Började 1924 års barnavårdsdrag tillämpas. — ⁶ Fastighets- och skogsaccistaxeringsmålen, vilka förut inräknats bland »andra beskattningsmål», redovisas, sedan de skola handläggas å särskild avdelning, för sig. — ⁷ Började 1928 års skattelagstiftning — kommunalskattelagen, förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, lagen om skogsaccis samt taxeringsförordningen — tillämpas. — ⁸ Började 1939 års förordning om värnsskatt tillämpas. — ⁹ Antalet under åren 1908—1928 avgjorda fastighets- och skogsaccistaxeringsmål ingår bland »andra beskattningsmål». — ¹⁰ Föredragningskyldigheten utsträcktes för kammarrättsråd från 2 till 2¹/₂ å 2³/₄ timmar i veckan. — ¹¹ Föredragningskyldigheten utsträcktes för kammarrättsråd till 3 timmar i veckan.

År	Värn- skatte- mål	Krigskon- junkturs- skattemål	Fastighets- och skogs- accistaxe- ringsmål	Andra beskatt- ningsmål	Fattigvårds- och mantals- skrivnings- mål m. fl.	Anmärk- nings- och avlönings- mål	Familje- bidrags- mål	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1911	—	—	—	2 952	674	—	—	3 626
1912	—	—	—	1 872	727	—	—	2 599
1913	—	—	—	1 856	771	—	—	2 627
1914	—	—	—	2 156	721	—	—	2 877
1915	¹ —	—	—	² 3 008	747	—	—	3 755
1916	—	³ —	—	3 118	708	—	—	3 826
1917	—	—	—	3 012	825	—	—	3 837
1918	—	—	—	3 433	763	—	—	4 196
1919	—	—	—	4 368	648	—	—	5 016
1920	—	—	—	6 635	489	—	—	7 124
1921	—	—	—	8 789	595	2 154	—	11 538
1922	—	—	—	8 587	872	830	—	10 289
1923 ⁴	—	—	—	⁵ 9 990	1 407	652	—	12 049
1924	—	—	—	8 087	1 595	1 109	—	10 791
1925	—	—	—	7 368	1 245	804	—	9 417
1926	—	—	—	7 046	1 263	546	—	8 855
1927	—	—	—	6 989	1 503	572	—	9 064
1928	—	—	—	6 064	1 584	478	—	8 126
1929	—	—	⁶ 391	4 873	1 358	525	—	7 147
1930	—	—	1 981	4 291	1 179	446	—	7 897
1931	—	—	2 210	4 190	1 503	465	—	8 368
1932	—	—	496	5 445	1 375	500	—	7 816
1933	—	—	374	4 807	1 922	548	—	7 651
1934	—	—	996	4 843	2 173	559	—	8 571
1935	—	—	1 754	5 178	1 947	669	—	9 548
1936	—	—	1 208	5 357	2 208	874	—	9 647
1937	—	—	923	6 081	2 532	573	—	10 109
1938	—	—	540	6 878	2 110	417	—	9 945
1939	—	—	427	6 329	1 200	936	—	8 892
1940	1 250	—	⁷ 3 280	5 760	956	1 878	⁸ —	13 124

¹ Avgjorda värnskattemål ingå bland »andra beskattningsmål»; antalet är okänt. —

² Häri ingå 599 på kammarrättsråds föredragning avgjorda s. k. pensionsavgiftsmål. —

³ Detta och följande år avgjorda krigskonjunkturskattemål ingå bland »andra beskattningsmål»; antalet är okänt. — ⁴ Föredragningskyldigheten utsträcktes för kammarrättsråd och assessorer genom kungl. kungörelsen den 4 september 1923 till 3¹/₂ timmar i veckan. —

⁵ Därav 1 300 likartade mål från samma län. — ⁶ Fastighetstaxeringsavdelningen började

den 1 oktober 1929 sin första ordinarie session. — ⁷ I denna siffra ingår en serie av omkring 1 400 mål angående besvär över taxeringsvärden å fastigheter på Öland. — ⁸ Avgjorda

familjebidragsmål ingå bland »anmärknings- och avlöningsmål»; antalet, som ungefär motsvarar antalet under året inkomna sådana mål, är dock icke exakt känt.

År	Värn- skatte- mål	Krigskon- junktur- skattemål	Fastighets- och skogs- accistaxe- ringsmål	Andra beskatt- ningsmål	Fattigvårds- och mantals- skrivnings- mål m. fl.	Anmärknings- och avlönings- mål	Familje- bidrags- mål	Summa
1	2	3	4	5	6	7	8	9
<i>Balanserade mdl.</i>								
1908	—	—	1	377	340	—	—	717
1909	—	—	—	912	369	—	—	1 281
1910	—	—	—	654	512	—	—	1 166
1911	—	—	—	475	578	—	—	1 053
1912	—	—	—	789	742	—	—	1 531
1913	—	—	—	1 037	911	—	—	1 948
1914	² —	—	—	2 144	1 030	—	—	3 174
1915	² —	³ —	—	2 468	1 127	—	—	3 595
1916	—	—	—	2 519	1 135	—	—	3 654
1917	—	—	—	3 492	880	—	—	4 372
1918	—	—	—	6 275	619	—	—	6 894
1919	—	—	—	11 311	603	—	—	11 914
1920	—	—	—	15 432	783	2 425	—	18 640
1921	—	—	—	14 987	1 012	535	—	16 534
1922	—	—	—	17 495	1 499	185	—	19 179
1923	—	—	—	15 112	1 651	298	—	17 061
1924	—	—	—	13 432	1 347	445	—	15 224
1925	—	—	—	11 496	1 747	529	—	13 772
1926	—	—	—	10 178	2 086	730	—	12 994
1927	—	—	—	8 532	1 899	815	—	11 246
1928	—	—	747	6 960	1 504	901	—	10 112
1929	—	—	2 730	6 108	1 399	847	—	11 084
1930	—	—	1 456	6 577	1 471	896	—	10 400
1931	—	—	44	7 080	1 266	1 026	—	9 416
1932	—	—	80	6 913	1 406	1 114	—	9 513
1933	—	—	1 012	6 637	1 518	1 119	—	10 286
1934	—	—	3 139	7 647	1 852	1 146	—	13 784
1935	—	—	1 680	7 913	2 383	1 124	—	13 100
1936	—	—	1 016	7 421	2 296	775	—	11 508
1937	—	—	341	6 012	1 441	558	—	8 352
1938	—	—	798	4 364	533	681	—	6 376
1939	—	—	3 878	4 234	331	638	—	9 081
1940	60	—	1 232	4 065	329	788	⁴ —	6 474

¹ Antalet åren 1908—1927 balanserade fastighets- och skogsaccistaxeringsmål ingår bland »andra beskattningsmål». — ² Antalet balanserade värnskattemål ingår bland »andra beskattningsmål». — ³ Antalet detta och följande år balanserade krigskonjunkturemål ingår bland »andra beskattningsmål». — ⁴ Ett mindre antal balanserade familjebidragsmål ingår bland »anmärknings- och avlöningsmål».

Tabell, utvisande arbetsbalansen inom kammarrätten under nedannämnda år.

År	Mål och ärenden, tillhörande kammarrättsråds föredragning			År	Mål och ärenden, tillhörande kammarrättsråds föredragning		
	Inkomna	Avgjorda	Balans vid årets slut		Inkomna	Avgjorda	Balans vid årets slut
1	2	3	4	1	2	3	4
1875	750	694	137	1919	10 036	5 016	11 914
1885	1 176	1 169	38	1920	11 425	7 124	18 640
1895	1 669	1 467	1 108	1921	9 432	11 538	16 534
1900	1 579	1 809	1 059	1922	12 934	10 289	19 179
1901	1 727	1 949	837	1923	9 931	12 049	17 061
1902	2 075	2 082	830	1924	8 954	10 791	15 224
1903	2 181	2 197	814	1925	7 965	9 417	13 772
1904	2 788	2 520	1 082	1926	8 047	8 855	12 994
1905	2 120	2 208	994	1927	7 314	9 064	11 246
1906	2 118	2 041	1 071	1928	6 991	8 126	10 112
1907	2 236	2 484	823	1929	8 119	7 147	11 084
1908	2 149	2 255	717	1930	7 213	7 897	10 400
1909	3 330	2 766	1 281	1931	7 384	8 368	9 416
1910	2 725	2 840	1 166	1932	7 913	7 816	9 513
1911	3 513	3 626	1 053	1933	8 424	7 651	10 286
1912	3 077	2 599	1 531	1934	12 069	8 571	13 784
1913	3 044	2 627	1 948	1935	8 864	9 548	13 100
1914	4 103	2 877	3 174	1936	8 055	9 647	11 508
1915	4 176	3 755	3 595	1937	6 953	10 109	8 352
1916	3 885	3 826	3 654	1938	7 969	9 945	6 376
1917	4 555	3 837	4 372	1939	11 597	8 892	9 081
1918	6 718	4 196	6 894	1940	10 517	13 124	6 474

Bilaga C.

Tabell, utvisande under resp. till vilka år och till vilket antal varje år under åren 1935—1937 inkomna mål och ärenden avgjorts eller uppskjutits av kammarrätten.

Mål och ärenden	Beskattningsmål, hörande till fastighetstaxeringsavdelningen	Andra beskattningsmål	Avskrivnings-, restitutions-, avkortnings- och reskontremål	Anmärknings- och avlöningsm. fl. mål	Fattigvårds-, barnvårds-, mantals- och kyrkoskrivnings- och kyrkobokföringsmål	Kungl. Maj:ts remisser		Summa
						i författningsfrågor	andra	
Under år 1935 inkomna..	295	5 416	28	647	2 478	25	83	8 972
Av dessa hava avgjorts:								
År 1935	62	670	14	92	993	25	61	1 917
» 1936	85	1 993	14	274	579	—	21	2 966
» 1937	146	2 404	—	188	771	—	1	3 510
» 1938	2	349	—	73	133	—	—	557
» 1939	—	—	—	18	2	—	—	20
» 1940	—	—	—	2	—	—	—	2
Under år 1936 inkomna..	544	4 846	19	525	2 121	13	106	8 174
Av dessa hava avgjorts:								
År 1936	87	669	12	124	934	13	84	1 923
» 1937	187	2 337	7	216	661	—	22	3 430
» 1938	270	1 675	—	87	506	—	—	2 538
» 1939	—	158	—	89	16	—	—	263
» 1940	—	6	—	9	4	—	—	19
Till år 1941 hava uppskjutits	—	1	—	—	—	—	—	1
Under år 1937 inkomna..	248	4 663	9	356	1 677	19	55	7 027
Av dessa hava avgjorts:								
År 1937	187	896	6	83	900	16	44	2 132
» 1938	54	3 049	3	139	724	3	10	3 982
» 1939	—	639	—	111	47	—	1	798
» 1940	5	72	—	22	6	—	—	105
Till år 1941 hava uppskjutits	2	7	—	1	—	—	—	10

Tabell, utvisande vilka år och till vilket antal varje år vid 1940 års utgång inneliggande mål och ärenden inkommit till kammarrätten.

Mål och ärenden	Beskattningsmål, hörande till fastighets-taxerings-avdelningen	Andra beskattningsmål	Avskrivnings-, restitutions-, avkortnings- och res-kontre-ringsmål	Anmärknings- och av-lönings-m. fl. mål	Fattig-vårds-, bar-navårds-, mantals-skrivnings- och kyrko-bokförings-mål	Kungl. Maj:ts re-misser		Summa
						i för-fatt-nings-frågor	andra	
Vid 1940 års utgång inneliggande	1 232	4 123	2	788	329	1	12	6 487
Av dessa hava inkommit:								
År 1936	—	1	—	—	—	—	—	1
» 1937	2	7	—	1	—	—	—	10
» 1938	46	135	1	35	10	1	—	228
» 1939	894	936	—	136	48	—	—	2 014
» 1940	290	3 044	1	616	271	—	12	4 234